

Kötü Kalp
ASLI TOHUMCU

Kötü Kalp
İletişim Yayınları'ndan

gazete duvar
kitaP.

SAYI: 93 YIL: 2

Uzak Doğu'dan bir ses:
Sayaka Murata

9

**Göksel Türközü: Dünya genelinde
Kore Akımı kavramı var**

Soner Sert

16

**Cinnete sürüklenen insanlığın
trajedisi**

Doğuş Sarpkaya

20

**Atwood'un 'Evlenilecek Kadın':
Tüketim, gözetim ve yüzleşme**

Emek Erez

28

**Demokrat Parti döneminde sakıncalı
neşriyat**

Melishan Devrim

38

**Psychology Kurdî: Kürtçe bilim diline
önemli bir katkı**

Ferhat Yaşar

44

**Sözün ve hikâyenin hatırlattığı
hakikatler**

Ali Bulunmaz

Sayı: 93 | Ocak 2020

Yayın Sahibi**AND Gazetecilik ve Yayıncılık,****San. ve Tic. A.Ş. adına**

Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni

Ali Duran Topuz

İcra Kurulu Başkanı ve**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**

Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü

Cennet Sepetci / Anıl Mert Özsoy

Katkıda Bulunanlar Okan Çil, Soner Sert, Doğu Sarpkaya,
Emek Erez, Melishan Devrim, Ferhat
Yaşar, Ali Bulunmaz**Yönetim Yeri:**Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad.
Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234
Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212)
3463635e-mail: info@gazeteduvar.com.tr
Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı,
haber ve fotoğrafların her türlü telif
hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin
alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Bu sayımızda Uzak Doğu edebiyatının önemli isimlerinden Sayaka Murata'yı kapağımıza taşıdık.

Sayaka Murata'nın onuncu romanı "Kasiyer" Turkuvaz Kitap tarafından yayımlandı. Yazarlığın yanı sıra yarı zamanlı kasiyerlik yapan Murata, "Kasiyer"de unutulmaz bir karakter yaratırken aile, iş yeri, evlilik gibi kurumları masaya yatırıyor. Okan Çil yazdı.

Göksel Türközü; Ahn Do-hyun, Hwang Sok-yong, Kim Un-su, Yung Gui-ca ve Han Kang başta olmak üzere, çok sayıda Koreli yazarın kitabını Türkçeye çevirerek Korece eğitimine olan katkılarından dolayı 2012 yılında Kore Devlet Nişanı'nın sahibi oldu. Soner Sert, "Türkiye'de sadece roman ön planda tutuluyor, öykü kitapları da şiir kitapları da çok satanlar listesine girebilmeli" diyen Türközü ile Koreceyi, çağdaş edebiyatı ve çeviriyi konuştu.

Demokrat Parti döneminde Bakanlar Kurulu kararıyla alınan yasak kararları incelendiğinde, karşımıza komik bir manzara çıkıyor: Çoban resimli kartpostalda Hıristiyanlık propagandası bulmak, 1958'de Paris'te Fransızca olarak basılan Kemal Tahir eserinin Fransızcasını bile yasaklamak... Bugün 'erişim engeli' ile uğraşan basın ve edebiyat dünyasının durumu geçmişte de hiç parlak değildi. Melishan Devrim inceledi.

2016'da yayın hayatına başlayan ve Kürtçe psikoloji alanında yayınlanan ilk dergi olarak tarihe geçen Psychology Kurdî'ye ilgi her geçen gün artıyor. Ferhat Yaşar, editör Abdulsittar Özmen ile konuştu.

Piglia'nın tarih, hafıza ve bunları yüksek sesle dillendiren makine üçlüsüyle tanıklığa ve tanık olunanların aktarılmasına yönelik bir kurguyla okura seslendiğini görüyoruz Yok Şehir'de. Ali Bulunmaz'ın kaleminden...

Margaret Atwood'un 1969 tarihli ilk romanı "Evlenilecek Kadın" Doğan Kitap tarafından okurla buluştu. Atwood "Evlenilecek Kadın" kitabında, toplum kadın üzerindeki gözünü devamlı açık tutuyor. Emek Erez inceledi.

Marifet iltifata tabidir.

İyi okumalar

Anıl Mert Özsoy

Lütfen normal ol artık

Sayaka Murata'nın onuncu romanı "Kasiyer" Turkuvaz Kitap tarafından yayımlandı. Yazarlığın yanı sıra yarı zamanlı kasiyerlik yapan Murata, "Kasiyer"de unutulmaz bir karakter yaratırken aile, iş yeri, evlilik gibi kurumları masaya yatırıyor.

Okan Çil

Özgürlük üstüne onlarca şiir, yüzlerce marş, binlerce slogan duyduk bugüne kadar. Hemen hepsi de ezen-ezilen ilişkisiyle ve türlü romantik duygularla bezeli olarak karşımıza çıktı. Özgürlük, bir arzu nesnesiydi. İstenen ama kavuşulamayan sevgiliydi. Kavramla ilgili tartışmalarımız, ağırlıklı olarak hep bu minvalden yürütüldü. Peki ya özgürlüğü reddedenler? Normal olmak uğruna her şeyden vazgeçenler?

Geçtiğimiz günlerde Sayaka Murata'nın bir romanı yayımlandı: Kasiyer. H. Can Erkin tarafından çevrilen, Turkuvaz Kitap tarafından basılan Kasiyer, böylesi soruların peşine takılan ilginç bir roman.

Japon edebiyatı, her ne kadar Murakami'yle beraber popülerleşmiş olsa da Murakami'nin ardılları da enteresan işler kaleme alıyor. Kasiyer bunlardan sadece biri... 1979 doğumlu olan Murata'nın 2018'de İngilizceye çevrilen ve sadece Japonya'da 600 binin üzerinde bir satış rakamına ulaşan onuncu romanı Kasiyer, Japonya'da genç yazarlara verilen Gunzo Ödülü'nün sahibi oldu.

'BUYURUN EFENDİM! HEMEN EFENDİM! TEŞEKKÜR EDERİZ!'

Erich Fromm, Özgürlükten Kaçış adlı kitabında şöyle yazıyor:

"Birey, kendi olmaktan çıkar; kültürel kalıpların kendisine sunduğu kişiliği tümüyle benimser; böylece tıpkı diğerleri gibi ve onların kendisinden beklediği gibi olur. "Ben" ile dünya arasındaki tutarsızlık ve onunla birlikte de bilinçli yalnızlık ve güçsüzlük duygusu ortadan kalkar. Bu mekanizma, bazı hayvanların kendilerini korumak üzere renk değiştirmesiyle kıyaslanabilir. Onlar da kendi çev-

“

Japon edebiyatı, her ne kadar Murakami'yle beraber popülerleşmiş olsa da Murakami'nin ardılları da enteresan işler kaleme alıyor. Kasiyer bunlardan sadece biri... 1979 doğumlu olan Murata'nın 2018'de İngilizceye çevrilen ve sadece Japonya'da 600 binin üzerinde bir satış rakamına ulaşan onuncu romanı Kasiyer, Japonya'da genç yazarlara verilen Gunzo Ödülü'nün sahibi oldu.

“

Furukura Hanım hayatına üniversite mezunu olsa da takım elbiseli, ciddi iş merkezleri yerine, markette çalışarak devam ediyor. Oldukça düzenli bir iş yaşamı var. Kendisinin sadece mesai saatleri içerisinde değil, mesai dışındayken de marketin kontrolü altında olduğuna inanıyor. Temiz, bakımlı ve uykusunu almış şekilde gitmek de sorumluluklarından biri.

relerine o kadar benzerler ki çevrelerinden neredeyse ayırt edilemezler. Kendi bireysel benliğinden vazgeçen ve bir robot haline gelen kişi, çevresindeki milyonlarca diğer robotla aynı olur ve artık kendini yalnız hissetmez, kaygı duymaz. Ama ödediği bedel yüksektir; kendi benliğini yitirmiştir.”

Romanın tartışma konusu olan özgürlük kavramı bir markete, orada 18 yıldır yarı zamanlı çalışan bir kadına odaklanıyor; Furukura Hanım'a. Furukura Hanım, orta sınıf bir ailede, oldukça sıradan şekilde yetişmiş bir Japon. Çocukluğunda, gençliğinde, üniversite yıllarında ve süregiden hayatında toplumla ciddi problemler yaşayan biri. Hâl böyle olunca baş gösteren uyumsuzluk, tabiri caizse bir nevi “ucubeleşme” şeklinde hayat buluyor. Furukura Hanım da üniversiteyken henüz tadilat aşamasında, yeni açılacak olan bir markete iş başvurusunda bulunuyor. Amacı biraz sosyalleşmek, yani normal olmak.

Kasiyer, Furukura Hanım 36 yaşındayken, yani o markette on dokuzuncu 1 Mayıs'ını kutladıktan, 157.800 saatini geçirdikten sonra başlıyor. Furukura Hanım işinde oldukça başarılı. 18 yılda bir sürü çalışan, bir sürü müdür değişmiş; yiyecekler, içecekler değişmiş; müşteriler, reklamlar değilmiş ama o hiç değişmemiştir; sadece eskimiştir.

Furukura Hanım hayatına üniversite mezunu olsa da takım elbiseli, ciddi iş merkezleri yerine, markette çalışarak devam ediyor. Oldukça düzenli bir iş yaşamı var. Kendisinin sadece mesai saatleri içerisinde değil, mesai dışındayken de marketin kontrolü altında olduğuna inanıyor. Temiz, bakımlı ve uykusunu almış şekilde gitmek de sorumluluklarından biri. Kasiyerliğe öyle odaklanmış durumda ki rüyasında bile çalışmaya devam ediyor, reyon düzeltiyor. Evde yediği içtiği şeyleri bile çalıştığı marketten satın alıyor. Bir zaman sonra marketin

bir nesnesi hâline geliyor; vücudundaki her şey oraya ait oluyor. İşin ilginç tarafıysa şu; Furukura Hanım bu durumdan oldukça memnun. Özgürlüğünü kurban ederek sorumluluktan, eleştirilmekten kurtulacağına inanıyor.

‘ANCAK BU BENİ NORMAL BİR İNSAN HÂLINE GETİRİYOR’

Market, her şeyi ve herkesi normal olmaya zorluyor. İçerideki kurallar, vardiya içtimaları, bir ritüel hâlini alan hareketler ve ses tonları derlenip toplanıp bir bedene dönüşüyor. Bu bedenler de Tanrı Molo-ch’un, kapitalizmin midesinde öğütülüyor. Öyle ki yıllardır markete gelen yaşlı kadın bile “Hiçbir şey değişmiyor,” diyor.

Furukura Hanım’ın normal olma denemeleri bunlarla da sınırlı kalmıyor; o iyi bir taklitçi. Vardiya şefi İzumi Hanım’ın alışveriş yaptığı mağazalara dadanıyor, onun gibi giyiniyor, çalışma arkadaşı Sugavara’nın mimiklerini taklit ederek, önlüğünü takarak yaşıyor. Yetiyor mu? Yetmiyor. Marketteki arkadaşlarıyla aynı şeye sinirlenip aynı şeye gülmeye çalışıyor sonra. Ne kadar onlardan biri olursa o kadar korunduğunu hissediyor.

Bu hâliyle hem roman hem de karakter Beckettvari bir uyumsuzluk yaşarken, Furukura Hanım’ın market dışındaki anlarına da tanıklık ediyoruz. Görüştüğü dar kadro arkadaş ortamında yaşadıkları, ailesiyle yaşadıklarından farksız. Onların yanında ne zaman normal olmadığını hissetse, hemen markete gitmek istiyor. Market de bir nevi axis mundi’ye dönüşüyor yani.

“Ben bir insandan çok bir market çalışanıyım. Sefaletin dibinde de yaşasam, bir sokak başında yığı-

“

Furukura Hanım’ın normal olma denemeleri bunlarla da sınırlı kalmıyor; o iyi bir taklitçi. Vardiya şefi İzumi Hanım’ın alışveriş yaptığı mağazalara dadanıyor, onun gibi giyiniyor, çalışma arkadaşı Sugavara’nın mimiklerini taklit ederek, önlüğünü takarak yaşıyor. Yetiyor mu? Yetmiyor. Marketteki arkadaşlarıyla aynı şeye sinirlenip aynı şeye gülmeye çalışıyor sonra. Ne kadar onlardan biri olursa o kadar korunduğunu hissediyor.

lip öleceğimi de bilsem, bu gerçekten kaçamam. Hücrelerim yaşamını market için sürdürüyor.”

Romanın geç gelen çatışması da bu sırada ortaya çıkıyor. Markette Şiraha adında orta yaşlı bir erkek çalışmaya başlıyor. Şiraha oldukça tembel ve ezberlediği şeylerle tembelliğini örtbas etmeye çabalayan biri. Sürekli modern-ilkel hayat karşılaştırması yaparak, toplumun zihinsel dönüşümünün gerçekleşmediğini, değişen şeylerin sadece ilişki kurduğumuz nesnelere olduğunu söyleyip duruyor.

“Yaşadığımız dünya ilkel çağlardan hiç farklı değil. Köyün işine yaramayan insanlar silinir gider. Ava çıkmayan erkekler, çocuk doğurmayan kadınlar... Günümüz dünyasına bak. Sürekli bireyselliğe vurgu yapılır ama köye aidiyet göstermek istemeyen insanların yaşantılarına karışılır önce, sonra zorlamalar gelir, en sonundaysa köyden kovulurlar.”

Akabinde Furukura Hanım'la Şiraha'nın aldıkları enteresan kararlar boyut değiştiren roman, sömüren-sömürülen ilişkisine yeni bir bakış getirerek, son zamanların popüler filmlerinden olan Parasite'ı hatırlatırcasına ivme kazanıyor.

Murata, yazdığı dünyayı çok iyi tanıyor. Uzun yıllardır yarı zamanlı kasiyerlik yaptığı için marketin iç işleyişini de oradaki karakterleri de kıvrakça anlatıyor. Murata, enteresan finaliyle hepimizi kendine hayran bırakırken, başından beri tartıştığı özgürlük kavramını slogan atmadan, oldukça tatmin edici şekilde bitiriyor.

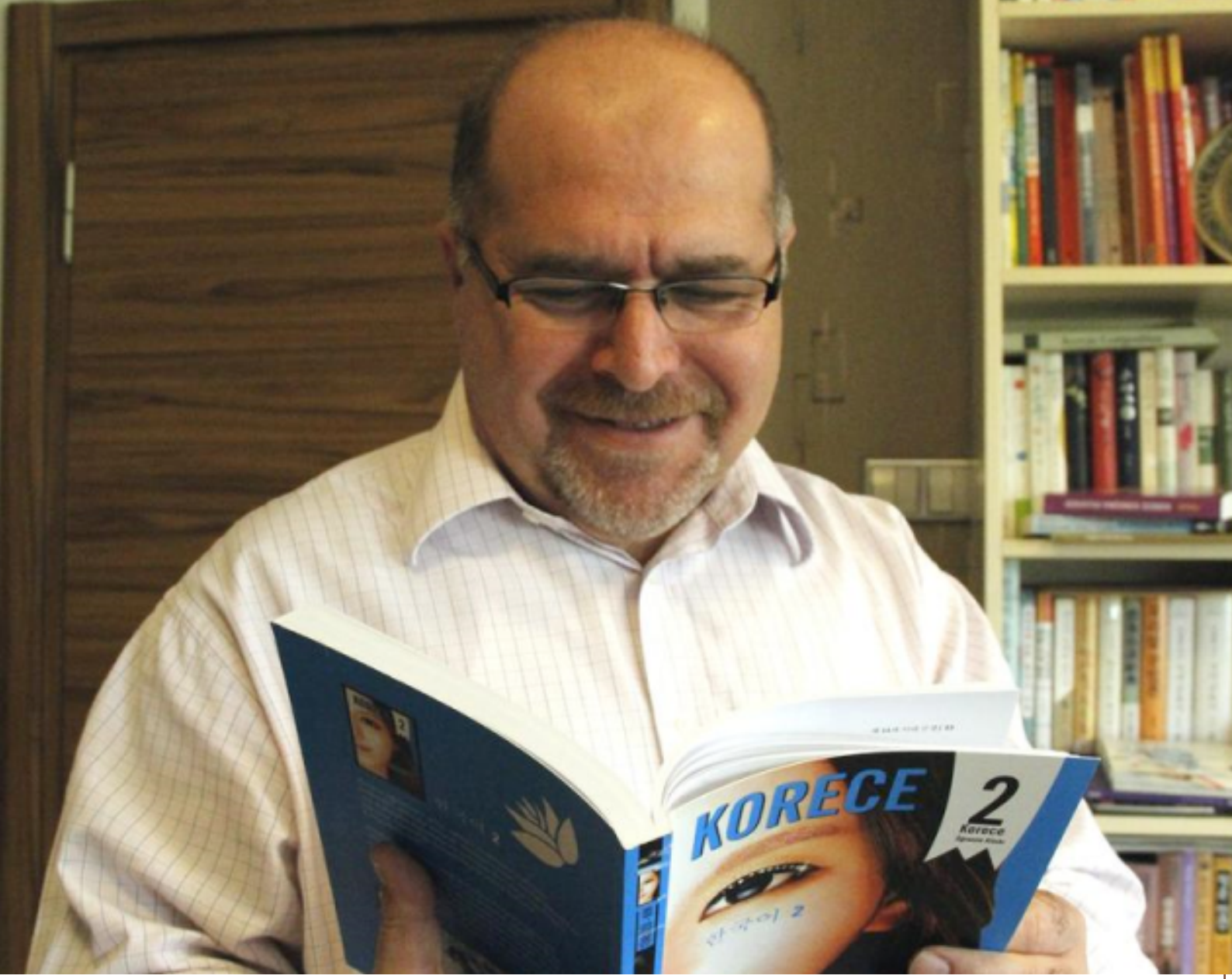

Kasiyer, Sayaka Murata, Çevirmen: H. Can Erkin, 126 syf., Turkuvaz Kitap, 2019.

KAYNAKÇA

Özgürlükten Kaçış, Erich Fromm, Çev: Şemsa Yeğin, 236 syf., Payel Yayınları, 1996.

Göksel Türközü: Dünya genelinde Kore Akımı kavramı var

Göksel Türközü; Ahn Do-hyun, Hwang Sok-yong, Kim Un-su, Yung Gui-ca ve Han Kang başta olmak üzere, çok sayıda Koreli yazarın kitabını Türkçeye çevirerek Korece eğitimine olan katkılarından dolayı 2012 yılında Kore Devlet Nişanı'nın sahibi oldu. "Türkiye'de sadece roman ön planda tutuluyor, öykü kitapları da şiir kitapları da çok satanlar listesine girebilmeli" diyen Türközü ile Koreceyi, çağdaş edebiyatı ve çeviriyi konuştuk.

Soner Sert

“

Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'mız 2003'ten bu yana lisans öğrencisi almakta. Anabilim dalımızın asıl kurucusu Doç. Dr. Hatice Köroğlu Türközü hoca aynı zamanda anabilim dalı başkanlığı yapıyor. Kayseri'de bu doğu dillerinin bulunması bazıları tarafından garipseniyor. Neden Kayseri diye soranlar oluyor. Bu bölümlerin burada olması hem o dönemki rektörün öngörüsü hem de Kapadokya'ya yakınlık diyebilirim.

Yüksek lisansını ve doktorasını Seul Devlet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kore Dili Eğitimi Bölümü'nde tamamlayan ve 2006 yılından bu yana Erciyes Üniversitesi'nde, kendi deyimiyle, Kore dili öğreten, Sırrı Göksel Türközü, akademik kariyerinin yanına çevirmenliği de ekleyen başarılı bir eğitim insanı. Ahn Do-hyun, Hwang Sok-yong, Kim Un-su, Yung Gui-ca ve Han Kang başta olmak üzere, çok sayıda Koreli yazarın kitabını Türkçeye çeviren Türközü, Korece eğitimine olan katkılarından dolayı 2012 yılında Kore Devlet Nişanı'nın sahibi oldu. Korece dili üzerine çok sayıda kitabı da bulunan Türközü, 2017 yılında yaptığı Gümüş Somon'un Büyük Yolculuğu adlı çevirisi ile Kore'de en iyi çeviri ödülünü aldı.

Türközü ile kalbinde olduğu akademinin edebiyatla olan ilişkisini, Koreceyi ve çevirinin varoluşunu ve biçimlenişini konuştuk.

Kadrosunda olduğunuz fakültenin varoluşu ve biçimlenişinden, nasıl ortaya çıktığından bahsedebilir misiniz?

Edebiyat Fakültesi daha önce Fen-Edebiyat Fakültesi iken ikiye ayrıldı. Ben 2006 yılından bu yana Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölüm Başkanlığı'nı da yürütüyorum. Bölümümüzde ilk olarak eski rektörlerden emekli Profesör Sayın Mehmet Şahin ilk olarak Japon Dili, daha sonra da Çin ve Kore Dili Anabilim Dalleri'nı kurmuş. Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'mız 2003'ten bu yana lisans öğrencisi almakta. Anabilim dalımızın asıl kurucusu Doç. Dr. Hatice Köroğlu Türközü hoca aynı zamanda anabilim dalı başkanlığı yapıyor. Kayseri'de bu doğu dillerinin bulunması bazıları tarafından garipseniyor. Neden Kayseri

diye soranlar oluyor. Bu bölümlerin burada olması hem o dönemki rektörün öngörüsü hem de Kapadokya'ya yakınlık diyebilirim.

Kore Dili ve Edebiyatı 2010 yılında ikinci öğretime başladı. Yüksek lisans ve doktora programımız da var.

'ÇAĞDAŞ EDEBİYATTA KALICI OLMAKTAN ÇOK OKU-RAFA KALDIR EĞİLİMİ BASKIN'

Akademinin endüstriyle bir ilişkisi olduğu su götürmez bir gerçeklik. Bu bağlamda özellikle çağdaş edebiyat sizin için ne anlam ifade ediyor?

Bu soruda piyasaya yönelik edebi eserlerin çoğalmasından bahsediyorsanız eğer arz talep meselesi diyebilirim. Günümüz toplumu çok fazla tüketim odaklı. Bir kitabı hemen okuyayım bitireyim diye düşünüyor. Sonra bu okuduğu kitabı çeşitli sosyal medya mecralarında kimi zaman yorumlarla paylaşmayı seviyor. Çağdaş edebiyatta kalıcı olmaktan çok oku-rafa kaldır eğilimi baskın. Elbette çağdaş yazarların okurların bu talebini görmezden gelmesi mümkün değil.

Çağdaş edebiyat benim için çok değerli. Ancak Türkiye'de -belki okur talebinden dolayıdır- sadece roman ön planda tutuluyor. Bence öykü ve şiire de gereken değer verilmeli. Öykü kitapları da şiir kitapları da çok satanlar listesine girebilmeli. Açıkçası bizim endüstriyle ilişkimiz çok yüksek seviyede değil. Mezunlarımız ülkemize yatırım yapan Koreli firmalarda çalışıyor. Kimi

“

Çağdaş edebiyat benim için çok değerli. Ancak Türkiye'de -belki okur talebinden dolayıdır- sadece roman ön planda tutuluyor. Bence öykü ve şiire de gereken değer verilmeli. Öykü kitapları da şiir kitapları da çok satanlar listesine girebilmeli

“

Ben genel olarak dil ve edebiyata yatkın olan öğrenci profilinden yanayım. Sadece popüler Kore kültürüne değil geleneksel kültüre, edebiyata ilgili olan öğrencilere eğitim vermek daha zevkli oluyor.

zaman Koreli iş insanları okulumuza gelip Kore iş dünyası hakkında seminerler veriyor.

Öğrencilerinizin edebiyatla ilişkisini nasıl yorumluyorsunuz? Kimileri Edebiyat Fakültesi'ne öğretmen, kimileri yazar ya da yayıncı olmak için geliyor. Siz, nasıl bir öğrenci profilinden yanasınız?

Dil Edebiyat bölümü olduğumuz için öğrencilerimizin edebiyata ilgisi oldukça yüksek. Kore edebiyatı maalesef ülkemizde 'hala' çok fazla tanınmıyor. Bunun en büyük sebebi çevirmen sayısının azlığı. Koreceden Türkçeye çeviri yapanların sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor henüz. Ancak öğrencilerimiz çeviriye oldukça ilgili. Çevirmen olmak isteyen epey öğrencimiz var.

Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin hepsi özellikle bizim öğrencilerimizin öğretmen olabilmesi için formasyon alması gerekiyor. Ancak Kore dili için formasyon henüz yok. Bu sebeple böyle bir şansları henüz mevcut değil. Öğrencilerimiz arasında yazar olan da editörlük yapan da var. Açıkçası biz birer filolog yetiştiriyoruz. Bir meslek edindirmiyoruz. Yine de günümüz şartlarında mezunlarımızın iyi yerlere gelebiliyor olmaları büyük şans.

Ben genel olarak dil ve edebiyata yatkın olan öğrenci profilinden yanayım. Sadece popüler Kore kültürüne değil geleneksel kültüre, edebiyata ilgili olan öğrencilere eğitim vermek daha zevkli oluyor.

Çeviri konusunda hemen herkesin bir fikri var. Siz, bir akademisyen ve çevirmen olarak çeviriyi nasıl tanımlıyorsunuz?

Bir nehrin bir kıyısında bir ev düşünün. Mimarı

belli ve malzemeleri nehrin o kıyısına ait. Bu evi olduğu gibi sökerek parça parça nehrin karşı kıyısına taşıyarak evi olduğu gibi inşa ediyorsunuz. Taşırken evin boyaları dökülebilir, çivileri kaybolabilir. Ancak yeniden inşa ederken dökülmüş boyaların üzerini rötuşlamak, yeni çiviler kullanarak sağlamlaştırmak gerekir. Evin sahibi de değişiyor elbette. Bu ev sahibinin zevklerine göre evde bazı düzenlemeler yapmak gerekebilir. İşte bence çeviri de böyle bir şey. Korece inşa edilmiş bir evi söküp Türkçe olarak monte etmek. Ederken Türk okurun yaşayabileceği tarzda düzenlemeler yapmamız gerekiyor. Tabi bunları yaparken Korece eserin mimarına sadakati göz önünde bulundurmak şart.

Geçmişe nazaran yayınevi sayısının artmasının çeviriye/çevirmene olan faydası ya da zararı nedir? Ek olarak, ekonomik dalgalanma çevirmeni ne oranda etkiliyor?

Yayınevi sayısının artması bence ne olursa olsun olumlu. Çeviri eserlerin çoğalması açısından çok önemli. İlk başlarda Koreceden çeviri yapınca yayınevi bulmakta zorlanıyordum ancak artık yayınevlerinden teklif geliyor. Bu da son derece sevindirici bir gelişme. Yani yayınevlerinin çoğalmasının bir zararı olduğunu düşünmüyorum.

Çevirmenlik asıl mesleğim olmadığı için ekonomi konusunda yorum yapmam yanlış olabilir. Ancak ülkemizde çevirmenlik yaparak geçinmek oldukça zor. Bu ekonomik dalgalanma olmasa da değişiyor bence. Çevirmenler maddi olarak emeklerinin karşılıklarını yeterince alamadığı için başka işler de yapmak durumunda kalıyor.

“

Yayınevi sayısının artması bence ne olursa olsun olumlu. Çeviri eserlerin çoğalması açısından çok önemli. İlk başlarda Koreceden çeviri yapınca yayınevi bulmakta zorlanıyordum ancak artık yayınevlerinden teklif geliyor. Bu da son derece sevindirici bir gelişme. Yani yayınevlerinin çoğalmasının bir zararı olduğunu düşünmüyorum.

“

Günümüzde dünya genelinde Kore Akımı kavramı var. Popüler Kore kültürüne olan ilgi yani. Kore dizileri, K-Pop denilen Kore pop müziği, Kore filmleri, hatta bilgisayar oyunlarından tutun makyaj malzemelerine kadar Kore popüler kültürü çok fazla ilgi görmekte. Bölümümüze Kore popüler kültürüne ilgi duyarak gelen öğrenciler çoğunlukta.

‘MESLEK OLARAK ÇEVİRMENLİK GÜNÜMÜZ ŞARTLARINDA OLDUKÇA ZOR’

Hukuki olarak bakıldığında çevirmenin en nesnel sorunları nelerdir? Hak ettiğiniz güvenceye kavuştuğunuzu düşünüyor musunuz?

Benim asıl mesleğim akademisyenlik. Çeviri benim için severek yaptığım bir hobi diyebilirim. Türkiye’de maalesef çevirmenlik gerektiği önemi göremiyor. Bir meslek olarak çevirmenlik günümüz şartlarında oldukça zor. Çevirmenler hak ettiği güvenceye hala kavuşmuş değil.

Edebiyata ilgi duyan birinin kesinlikle okumasını tavsiye edeceğiniz isimler kimlerdir?

Kore edebiyatından soruyorsanız Yi Munyol, Hwang Seok Yong, Anh Dohyun, Han Kang. Bu isimler eserleri Türkçeye çevrilmiş yazarlar. Henüz eserleri Türkçeye çevrilmemiş olanlardan Park Wan Suh, Kim Aeran, Kim Yeonsu ve Jeong You Jeong benim severek okuduğum yazarlardan. Umarım bu yazarlar da en kısa zamanda Türk okurlarla buluşur.

Kore dili ve edebiyatı üzerine eğitim almak isteyen bir öğrenci adayına tavsiyeleriniz nelerdir? Sizce nasıl bir yol izlenmeli?

Günümüzde dünya genelinde Kore Akımı kavramı var. Popüler Kore kültürüne olan ilgi yani. Kore dizileri, K-Pop denilen Kore pop müziği, Kore filmleri, hatta bilgisayar oyunlarından tutun makyaj malzemelerine kadar Kore popüler kültürü çok fazla ilgi görmekte. Bölümümüze Kore popüler kültürüne ilgi duyarak gelen öğrenciler çoğunlukta.

Öğrenci adaylarına bölüme gelmeden önce Kore hakkında derin araştırmalar yapmalarını tavsiye ederim. Biz bölümde Kore'yi sadece popüler kültürüyle değil genel olarak her yönüyle öğretmeye çalışıyoruz. Öğrenci adaylarının izlemeleri gereken özel bir yolun olduğunu düşünmüyorum. Sorunuz eğer üniversite giriş sınavı ile ilgiliyse İngilizceye iyi çalışsınlar. Bölümü kazandıktan sonra zaten biz temelden eğitim veriyoruz. Benim öğrencilere tavsiyem her zaman gayretle çalışmalarını. Gayretle çalışınca iyi bir yerlere gelinir diye düşünüyorum. Azra Kohen'in tabiriyle çabada olmak önemli.

Hazırladığınız yeni bir çalışma var mı? Günleriniz nasıl geçiyor?

Şu anda Kore'nin genç erkek yazarlarından Kim Yeonsu'nun Mucize Çocuk adlı romanını çeviriyorum. Bu yıl içinde Doğan Kitap yayınlacak. Ayrıca Han Kang'ın Beyaz adlı kitabı üzerinde de çalışıyorum. Bu da April Yayınları'ndan çıkacak.

Günlerim ağırlıklı olarak derslerle geçiyor. Lisans, yüksek lisans ve doktora dersleri epey vaktimi alıyor. Fırsat buldukça özellikle tatillerde çeviri yapıyorum. Akademisyen olarak Kore Çalışmaları Akademisi'nin desteğiyle yürüttüğümüz 5 yıllık bir projemiz var. Yine proje kapsamında edebi çeviri kitabı hazırlıyoruz.

Çeviri Amaçlı Korece Atasözleri Deyimler ve Hanca Dörtlemeler, S. Göksel Türközü, Likya Yayınevi, 2018.

Cinnete sürüklenen insanlığın trajedisi

Kızıl Kahkaha, devrimler dönemine girmek üzere olan Çarlık Rusya'sındaki halet-i ruhiyeyi de gözler önüne seriyor. Çarlığın içinde filizlenmiş çürüme de bu savaş sırasında açığa çıkmıştı. Çarlığın otoritesini yeniden tesis etmek için girdiği savaş, devrimlerin önünü açan bir koçbaşına dönüşmüştü. Andreyev bir tarafıyla bu çürümeyi anlatıp Rus toplumunun 1905 Devrimi'nden önceki hislerine de tercüman oluyor romanında.

Doğuş Sarpkaya

Savaşlar, bugün dünyanın dört bir yanında sürüyor. 20. yüzyılın kitlesel savaşlarının yerini lokal savaflara bıraktığı görünse de emperyalist güçlerin her savaşın ardından ortaya çıktığını söylersek abartmış olmayız. Savaşın merkez denilen ülkelerden uzaklaşması ise sanki onun hiç yaşanmıyormuş gibi algılanmasına neden oluyor. Drone'ların, füzelerin, uçakların etkili olduğu zamane savaşları ise şimdi video oyunu gibi görülüyor. İlk kez Körfez Savaşı'nda canlı yayında savaş izlemeyi deneyimleyen insanlık, artık bilgisayar başında cephelerde yaşananları anbean izleyebiliyor. Oysa savaşın içinde yaşamak zorunda olan insanlar için durum böyle değil. Asker yahut sivil, savaş ortamında bulunan herkes, şiddetin en katıksız hâlinin yaşandığı bu olayın etkilerini ruhlarının derinliklerine kazıyor.

Bu durumun edebi eserlere yansımaları da kaçınılmaz. Savaşın beyhudeliğini, insan ruhunu parçayan edebiyatın pek çok eser asırlardır yıldır yazılıyor. Ama yine de neredeyse son dört yüz yıldır savaş tüm dünyaya yayılan bir hastalığa dönüştü. Edebiyatın buna tepkisi öncelikle toplumlara etkisi bağlamında gerçekleşti. Büyük savaş anlatıları da huşu içinde izlenen bir olayın etkilerini taşıdı. Sefiller'in Waterloo Savaşı'ndaki topları, süvari birliklerini betimleyişi, Savaş ve Barış'taki karşılıklı taktiksel hamlelerin analizi savaşın vahşetinden bahsedilmesinin önüne geçmişti. Savaşın bireyi nasıl geri dönülmez şekilde sakatladığını anlatan eserler için ise yirminci yüzyılı beklememiz gerekiyordu.

“

Sefiller'in Waterloo Savaşı'ndaki topları, süvari birliklerini betimleyişi, Savaş ve Barış'taki karşılıklı taktiksel hamlelerin analizi savaşın vahşetinden bahsedilmesinin önüne geçmişti. Savaşın bireyi nasıl geri dönülmez şekilde sakatladığını anlatan eserler için ise yirminci yüzyılı beklememiz gerekiyordu.

“

Kızıl Kahkaha, savaş betimlemelerine, vahşetin gerçekleşme şekline odaklanmak yerine yaşananların bireyde yarattığı sarsıntıya dikkat çekiyor. Andreyev'in kitaba "Cinnet ve dehşet... Adı önemli olmayan bir yolda keşfettim ilk kez bunu", satırlarıyla başlaması da bundan.

KİTLESEL HİSTERİ

Leonid Andreyev'in, dünyayı kitlesel bir histeriye sürükleyen cihan harplerinden önce 1904'te yaşanan Rus-Japon Savaşı'nı anlatan Kızıl Kahkaha'sı, askerlerin ruhunda açılan yaraları merkezine almasıyla dikkat çekmeyi başaran bir roman. Andreyev'in, on binlerce insanın bir hiç uğruna ölüme gönderilmesine isyan ettiği Kızıl Kahkaha, yaşanan cinnet hâlinin bireyi nasıl insanlık dışı bir duruma ittiğini, savaştaki sıradan askerlerden birinin gözünden anlatıyor. Kitap bir Rus subayının tuttuğu günlüğün savaşa katılmayan kardeşi tarafından tamamlanışını anlatır. Anlatıcı subay, geri çekilme manevraları sırasında yaralanıp bacaklarını kaybeder. Eve döndüğünde onu hayata tutan tek şey yazdığı bir günlüktür. Ama kısa süre sonra hayatı noktalanır. Savaşa katılmayan ama savaşın etkilerini tüm yaşam alanlarında iliklerine kadar hissedilen kardeşiyse bu günlükleri okuyunca yazmaya devam eder.

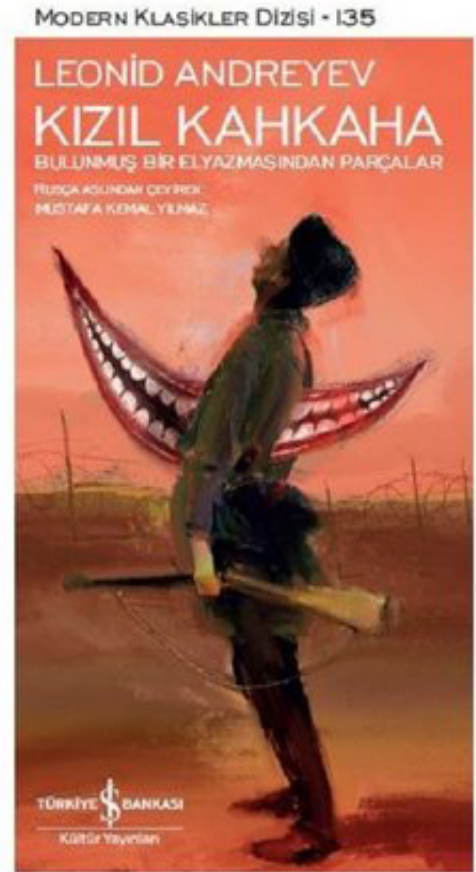
Kızıl Kahkaha, savaş betimlemelerine, vahşetin gerçekleşme şekline odaklanmak yerine yaşananların bireyde yarattığı sarsıntıya dikkat çekiyor. Andreyev'in kitaba "Cinnet ve dehşet... Adı önemli olmayan bir yolda keşfettim ilk kez bunu", satırlarıyla başlaması da bundan. Bu satırlardan sonra göğüs göğse çarpışma, bombalarla, mermilerle bedensel uzuvlarını kaybetme gibi ayrıntıları okuyacağımızı zannediyoruz ama onun yerine bitmek bilmeyen yürüyüşlerle, sıcakın kavurduğu bedenlerle, yorgunluktan aklını yitirmeye başlamış askerlerin hissettikleriyle karşılaşıyoruz sayfalar boyunca. Sonrasında tüm askerleri ele geçiren deliliğe odaklanıyor, Andreyev. Vaktinden önce yaşanan insanların artık eskisi gibi olamayacaklarını vurguluyor.

DÜNYA ÇILDIRMAYA BAŞLADIĞINDA

Savaşın tüm dünyayı saran cinnetinden önce bir uyarıda bulunuyor aynı zamanda. Çünkü yazara göre, kızıl kahkahanın etkisiyle herkesi ele geçirme tehlikesi insanlığın yarattığı tüm güzellikleri yok edebilir. Onun sesini duyduğunu anlatmaya çalışıyor okurlarına, Andreyev: “Kızıl kahkaha bu. Dünya çıldırdığında işte böyle gülmeye başlar. Dünyanın çıldırdığını biliyorsun değil mi? Ne çiçekler var üstünde ne de şarkılar; derisi yüzülmüş bir baş gibi yuvarlak, pürüzsüz ve kızıl artık. Görüyor musun onu?”

Diğer taraftan Kızıl Kahkaha, devrimler dönemine girmek üzere olan Çarlık Rusya’sındaki halet-i ruhiyeyi de gözler önüne seriyor. Çarlığın içinde filizlenmiş çürüme de bu savaş sırasında açığa çıkmıştı. Çarlığın otoritesini yeniden tesis etmek için girdiği savaş, devrimlerin önünü açan bir koçbaşına dönüşmüştü. Andreyev bir tarafıyla bu çürümeyi anlatıp Rus toplumunun 1905 Devrimi’nden önceki hislerine de tercüman oluyor romanında.

Nitekim, savaşın beyhudeliği ve vahşetini iliklerimizde hissettirmeyi hedefleyen Andreyev, cinnet hâlinin tüm yeryüzüne yayıldığı günümüzde de güncelliğini koruyan bir eser yazmayı başarmış. Vahşetin normalleşip hızla unutulduğu bir çağda, “dünyanın çıldırmasına”, çiçeklerin ve şarkıların solmasına inadına karşı çıkmak isteyenlerin kesinlikle okuması gereken bir eser, bu Kızıl Kahkaha.

Kızıl Kahkaha, Leonid Andreyev, çev: Mustafa Kemal Yılmaz, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2019.

Atwood'un 'Evlenilecek Kadın'ı: Tüketim, gözetim ve yüzleşme

Margaret Atwood'un 1969 tarihli ilk romanı "Evlenilecek Kadın" Doğan Kitap tarafından okurla buluştu. Atwood "Evlenilecek Kadın" kitabında, toplum kadın üzerindeki gözünü devamlı açık tutuyor. Ev sahibinden, komşulara, apartman görevlisine ve hâttâ mahalle bakkalına kadar kadın varlığı algının en seçilen "nesnesi" durumunda...

Emek Erez

“

Şimdide bu metni okumanın bazen “klişe” gelebilecek yanları olsa da kullanılan simgeler, yaratılan karakterler, merak duygusunun devamlı canlı tutulması gibi unsurlar kitabı sonuna kadar okuma hissini kaybettirmiyor ki aşağıda ayrıntılı bir şekilde bahsedeceğim meselelerin ne kadar güncel olduğunu fark ediyor ve metnin tarihi itibariyle yazarın öngörüsünü takdir ediyorsunuz.

Tüketim kültürünün toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirdiğini inkâr edemeyiz. Ürünlerin paketlenmesinden, dizilmesinden, rengine, simgelediği şeylere bakınca kadınlık ve erkeklik inşasının parçası olduklarını fark ederiz ki son yıllarda bunun daha da belirginleştiği, tüketim nesnelere bilinçli olarak cinsiyetlendirildiği, çikolata ve şampuan gibi ürünlerin kadınlar ve erkekler olarak ikili cinsiyet üzerinden kategorize edildiği örneklere de rastladık. Bundan bahsetme sebebim Margaret Atwood’un Evlenilecek Kadın kitabı. Metin ana tema olarak bu konuya odaklanıyor diyebiliriz.

Reklam tasarımları, billboardlarda sunulan kadınlık ve erkeklik, tüketici davranışlarının ölçümünde cinsiyet rollerine göre hazırlanan anket soruları gibi temaların yer aldığı metin, toplumsal cinsiyetin tüketim kültürü ile ilişkisi üzerine epey düşündürüyor. Ayrıca ayrıntıya girdikçe ilk bakışta görünenden çok fazlası olduğunu da fark ediyorsunuz. 1965 tarihli bir metin olmasına karşın Atwood, günümüzde de çokça tartıştığımız meseleleri kurguya işleyerek bize karakterlerinin yüzleşme deneyimleri üzerinden mesajını iletiyor. Şimdide bu metni okumanın bazen “klişe” gelebilecek yanları olsa da kullanılan simgeler, yaratılan karakterler, merak duygusunun devamlı canlı tutulması gibi unsurlar kitabı sonuna kadar okuma hissini kaybettirmiyor ki aşağıda ayrıntılı bir şekilde bahsedeceğim meselelerin ne kadar güncel olduğunu fark ediyor ve metnin tarihi itibariyle yazarın öngörüsünü takdir ediyorsunuz.

“

Keşke artık böyle olmadığını iddia edebilecek durumda olsaydık ancak günümüzde hâlâ o gözlerin varlığını bedenimizde hissediyoruz, reddedebildiğimiz kadar etsek bile hele ki yalnız yaşayan kadınlarsanız bu gözlerden ve toplumun denetleme çabasından kurtulamıyorsunuz. Atwood'un kitabına taşıdığı konu bu nedenle şimdinizde de güncel maalesef.

TOPLUMUN GÖZÜ

Toplum, kadın üzerindeki gözünü devamlı açık tutuyor. Ev sahibinden, komşulara, apartman görevlisine ve hâtâ mahalle bakkalına kadar kadın varlığı algının en seçilen “nesnesi” durumunda. Atwood'un Evlenilecek Kadın kitabının belirgin temalarından biri bu. Karakterleri Marian ve Ainsley yalnız yaşayan iki kadın olarak bunun sıkıntısını sonuna kadar yaşıyorlar. Apartmanın giriş dairesinde oturan ev sahipleri onları devamlı gözetliyor, kızının ahlâklı kalması için onları “kötü örnek” olmamaları konusunda uyarıyor öyle ki eve alkol almaları bile sorun oluyor. Atwood gözetim konusunu başka karakterleri üzerinden de anlatıya taşıyor. Örneğin, Marian'ın iş arkadaşlarından, “başına dert almamak için” bakire kalmayı tercih eden Lucy'nin hissettiği şöyle anlatılıyor kitapta: “Lucy, toplumsal baskılardan çekindiği için (“İnsanlar ne der sonra!”) tüm yatak odalarının dinleme cihazları ile donatılmış olduğuna ve bu cihazların diğer ucunda tüm toplumun kulaklıklar takıp sesleri dinlediğine inandığı için...” Bu durum toplumsal gözetimin nasıl içselleştirildiğinin de göstergesi oluyor. Toplum kadın bedenini ve yaşamını o kadar baskılıyor ki onu kendi kendini disipline eder hâle getiriyor ve en mahrem mekânında bile toplumsal denetimin gözüyle yaşamak zorunda bırakıyor. Keşke artık böyle olmadığını iddia edebilecek durumda olsaydık ancak günümüzde hâlâ o gözlerin varlığını bedenimizde hissediyoruz, reddedebildiğimiz kadar etsek bile hele ki yalnız yaşayan kadınlarsanız bu gözlerden ve toplumun denetleme çabasından kurtulamıyorsunuz. Atwood'un kitabına taşıdığı konu bu nedenle şimdinizde de güncel maalesef.

YÜZLEŞME BAŞLAYINCA

Evlenilecek Kadın başkarakteri Marian üzerinden ilerliyor, anlatı boyunca karakterin yüzleşmelerine tanık oluyoruz. Marian başlangıçta usturuplu, “normal” olduğundan emin hâttâ ev arkadaşı Ainsley’ne göre gözetimci ev sahibinin daha çok takdir ettiği bir karakter olarak karşımıza çıkıyor. Marian gelecek göremediği bir işte çalışıyor -tüketici davranışlarını ölçen bir araştırma şirketi- bunun da getirisiyle güvenli bir gelecek vaat eden Peter ile nişanlanıyor. Ancak bu durum Marian’ın beklediği rahatlamayı ona vermiyor ve onu kendisine dönük bir sorgulamaya itiyor. Ve bana kalırsa metnin en ilginç yanı bu sorgulama sırasında açığa çıkıyor çünkü Marian hayvan yemeyi birden bire bırakıyor. Bu anlamda Marian için başlangıç kabul edilebilecek romanın şu sahnesi oldukça önemli: “Peter’in önündeki et parçası üzerinde o kadar dikkatle işlem yapmasını, büyük bir parçayı kesip, onu daha küçük düzgün parçalara bölmesini seyrederken, Marian evdeki yemek kitabının giriş bölümündeki inek şemasını hatırladı. İnek krokisi çizgilerle bölünmüştü: Hangi parçadan hangi cins et çıkartılabileceği açıklanıyordu.” Bana kalırsa bu sahnede Marian, tabakta bir nesne gibi parçalanan, yemek malzemesi olarak şeması çıkartılan hayvan ile kendisini özdeşleştiriyor. Çünkü metnin başka bölümlerinde Marian’ın, Peter’in kendisine de bir nesne muamelesi yaptığını düşündüğüne tanık oluyoruz: “Demek böyle oluyordu: Peter, yeni bir fotoğraf makinesini değerlendirir gibi tartıp biçiyordu Marian’ı; dişlilerinin ve küçük mekanizmalarının odak noktasını keşfedip, olası zayıf noktalarını bulup, gelecekte nasıl bir performans sergileyeceğini anlamaya, yani makinenin zembereğine ulaşmaya çalışıyordu.” Böylece, Atwood kadın bedeninin ve hayvan

“

Marian’ın, Peter’in kendisine de bir nesne muamelesi yaptığını düşündüğüne tanık oluyoruz: “Demek böyle oluyordu: Peter, yeni bir fotoğraf makinesini değerlendirir gibi tartıp biçiyordu Marian’ı; dişlilerinin ve küçük mekanizmalarının odak noktasını keşfedip, olası zayıf noktalarını bulup, gelecekte nasıl bir performans sergileyeceğini anlamaya, yani makinenin zembereğine ulaşmaya çalışıyordu.” Böylece, Atwood kadın bedeninin ve hayvan bedeninin nesneleştirilmesi arasında bir ortaklık kuruyor, bunu romanın başka bölümlerinde de görebiliyoruz.

“

Ancak bu iki metinde, kadınların kendileriyle, bedenleriyle, toplumsal cinsiyet rolleriyle yüzleşmelerinin hayvan yemeyi reddetmeleri üzerinden ilerlemesi hem ilginç hem de önemli. Çünkü kadın bedeniyle hayvan bedenine bakışın ortaklaştığı epey nokta tespit edebiliriz. Tıpkı yukarıda bahsettiğimiz örnekte, Peter'in tabağındaki hayvana nesne gibi davranması ile Marian'a olan tavrının benzemesi gibi.

bedeninin nesneleştirilmesi arasında bir ortaklık kuruyor, bunu romanın başka bölümlerinde de görebiliyoruz.

NESNE OLARAK GÖRÜLENDEKİ YAŞAM

Marian hayvan yemeyi bırakıyor çünkü nesne olarak görülendeki yaşamı fark ediyor tıpkı kendisindeki başka yaşamı fark ettiği gibi. Kitabın bu bölümü Han Kang'ın Vejetaryen (2017) kitabını da çağrıştırıyor. Han Kang başlangıçta sıradan bir yaşam süren bir çifti konu ettiği kitabında kadın karakteri Yonghe'nin et yemeyi bırakışını kafkaesk bir üslupla anlatıyordu. İki metin arasındaki benzerliklerden biri Marian'ın nişanlısı Peter'in ve Yonghe'nin eşinin bu kadınları sevme sebeplerinin, onları oldukça "sıradan", "normal", sorun çıkartmayacak kişiler olarak görmeleri. Bir diğeri de iki kadının da hayvan yemeyi bırakmasının onları "anormal", "hastalıklı" kategorisine taşınması ve aile, çevre baskısından çekinmeleri. Han Kang'ın karakteri bu konuda daha açık davranabiliyordu, hayvan yememeye gönüllüydü ancak Atwood'un karakteri bunu kimseye söyleyemeyecek kadar "tuhaf" buluyor. Elbette bunun kitabın yazılma dönemlerinin farkı ile ilgili olabileceğini de düşünebiliriz. Ancak bu iki metinde, kadınların kendileriyle, bedenleriyle, toplumsal cinsiyet rolleriyle yüzleşmelerinin hayvan yemeyi reddetmeleri üzerinden ilerlemesi hem ilginç hem de önemli. Çünkü kadın bedeniyle hayvan bedenine bakışın ortaklaştığı epey nokta tespit edebiliriz. Tıpkı yukarıda bahsettiğimiz örnekte, Peter'in tabağındaki hayvana nesne gibi davranması ile Marian'a olan tavrının benzemesi gibi.

ERKEKLİK, GÜÇ VE TÜRLER ARASI EŞİTSİZLİK

Bu kitabın benim açımdan dikkat çeken bir diğer yanı hayvan yeme kültürü ile erkeklik arasındaki ilişkinin tüketim konusuna dâhil edilip, güç ilişkileri içinde ele alınması. Örneğin bir dergideki bira reklamı taslağından şöyle bahsediyor Marian: “İlan başlıklarında, iki boynuzlu geyik ortasında bir tüfek ve olta kamışı resmi vardı. Şarkılı radyo reklamları da bu temayı destekliyordu; şarkının pek orijinal bir parça olduğunu söyleyemem ama ‘geleneksel bir dinleme yöntemiyle’ sözlerindeki kurnazlığa hayran kalmıştım. Ortalama bir bira içicisinin ruh haline öyle uygun düşünüyordu ki bu ifade! Zira düşük omuzlu ve şişkin göbekli tipik bir biracı, resimdeki bir ayağını öldürdüğü geyiğin üstüne bastırırken, ya da alabalığı tel kepçesine koyarken poz vermiş, ekose desenli ceket giymiş sporcu adam ile kendisini anlaşılmaz bir şekilde eşleştirecekti.” Bu “anlaşılmaz” değil aslında Carol J. Adams Etin Cinsel Politikası adlı kitabında şöyle diyor: “Etin hangi özelliği erkek egemenliğinin övgüsü ve sembolü hâline gelmiştir? Cinsiyet eşitsizliği birçok yönden tür eşitsizliğinin içine işlemiştir zira çoğu kültürde eti temin etmek erkekler tarafından yapılan bir iştir. Et ekonomik anlamda değerli bir maldır; bu malın kontrolüne sahip olanlar güce de sahip olur” (age. 90). Bira tüketimini sağlamak için avcılığın veya alabalığı tel kepçeye koymanın sembolik anlamı, sıradan bir tüketiciyi hayvan üzerindeki tahakkümün gücüyle etkileme çabasıyla ilişkisiz değil bana kalırsa. Metnin bir başka yerinde Marian’ın nişanlısı Peter’in avcılık anılarından bahsettiği cümleleri de bu bağlamda düşünebiliriz: “Ve bastım tetiğe, bam...Tek vuruş, tam kalbinin ortasından! Diğerleri kaçıştı. Aldım hayvanı elime, ‘bağırısklarını nasıl temizleyeceğini biliyorsun’, dedi Trigger, ‘karnını yarıp bir güzel silkeleyecek-

“

Bu sahnede yine avcılık ile ilişkili olarak hayvan üzerinden kurulan güç ilişkisine tanık oluyoruz çünkü bu sahnede Peter’in hikâyeyi anlattığı kişi Marian’ın Peter’i tanıştırdığı başka bir erkek arkadaşı. Bu nedenle bir anlamda burada olan başka bir türün bedeni üzerinden yapılan erkeklik ve güç gösterisi olarak düşünülebilir ve bu bizi tür eşitsizliğinin kültürel erkeklik ile ilişkisine de götürebilir.

“

Marian, metnin sonunda kendi varlığını olduğu gibi kabul etmeyi öğreniyor. Atwood bunu, karakterine yaptırdığı kadın görünümlü bir pasta imgesiyle anlatmış. Marian yaptığı pastayı nişanlısı Peter'a ve Duncan'a ikram ediyor, özenle yaptığı pastada kendisini temsil eden usturuplu kadın görünümünü sunuyor. Arkadaşı Ainsley'nin pastayı görünce kurduğu "sen kadınlığını reddediyorsun" cümlesi bu pastanın şifresini çözüyor...

sin, tüm içi dışına çıkar.' Çıkardım bıçağımı, iyi bıçaktır, Alman çeliğinden; karnını yardım, arka ayaklarından tuttum, kamçı şaklatır gibi sertçe silkeledim..." Bu sahnede yine avcılık ile ilişkili olarak hayvan üzerinden kurulan güç ilişkisine tanık oluyoruz çünkü bu sahnede Peter'ın hikâyesi anlattığı kişi Marian'ın Peter'i tanıştırdığı başka bir erkek arkadaşı. Bu nedenle bir anlamda burada olan başka bir türün bedeni üzerinden yapılan erkeklik ve güç gösterisi olarak düşünülebilir ve bu bizi tür eşitsizliğinin kültürel erkeklik ile ilişkisine de götürebilir.

REDDETME

Atwood'un Marian karakterinin ilgi çekici bir yanı da kendisini evlenilecek bir kadın olarak görmesi ve bunu "normallik" takıntısı hâline getirmesi. Bu nedenle kendisiyle yüzleştikçe, kafasındaki "normal" kişi olmadığını anlaması onu içten içe yaralıyor hâttâ hayvan yememesine de bu açıdan bakıyor. Yüzleşmeyi tam gerçekleştiremediği için her ortamda farklı bir benlikle varolma çabasına giriyor. İş yerinde, evde, Peter'ın yanında ve kendisi olduğunda başka bir yüzle yaşamaya çalışıyor. Bu nedenle yaşamına giren ve "tuhaf" olarak nitelenebilecek master öğrencisi Duncan'a kendisinin de çözemediği bir tutku duymaya başlıyor. Duncan, "yabancı" olarak nitelenebilecek bir karakter, dünyayla uyumsuz, ben kimim sorusunun yaşamından eksik olmadığı, hayatta değer verdiği şeyler başkasına benzemeyen, toplumun dışında kalmış bir karakter. Marian'ın ona duyduğu bu tutkunun nedeni bana kalırsa, kendisinden daha "anormal" birinin varlığıyla kendisini "normal" hissetme çabasıyla ilgili. Ancak Marian, metnin sonunda kendi varlığını olduğu gibi kabul etmeyi öğreniyor. Atwood bunu, karakterine yaptırdığı

kadın görünümlü bir pasta imgesiyle anlatmış. Marian yaptığı pastayı nişanlısı Peter'a ve Duncan'a ikram ediyor, özenle yaptığı pastada kendisini temsil eden usturuplu kadın görünümünü sunuyor. Arkadaşı Ainsley'nin pastayı görünce kurduğu "sen kadınlığını reddediyorsun" cümlesi bu pastanın şifresini çözüyor çünkü o pasta ile Marian kadınlığını değil, verili kadınlığı, ondan beklenen "normallığı", "evlenilecek kadın" imajını, tüketilecek bir nesne olmayı reddediyor ve kendi oluşunu seçiyor.

Margaret Atwood, *Evlenilecek Kadın*'i 1965 yılında 24 yaşında yazdı. Kitap, Doğan Kitap tarafından, Canan Sılay çevirisi ile basıldı. Metin mesele ettikleriyle oldukça güncel. Bahsedebildiklerim dışında sadece yan karakterleri üzerinden bile birçok cümle kurulabilir. Kitap, feminist hareketin habercisi bir manifesto olarak görülmüş ancak Atwood metninin profeminist olduğunu söylüyor. Yazıldığı tarihe bakınca sanırım haksız değil. Tüm bunları düşününce de Atwood'a hayran kalmamak zor açıkçası.

Evlenilecek Kadın, Margaret Atwood, Çevirmen: Canan Sılay, 376 syf., Doğan Kitap, 2019.

KAYNAKLAR

- Adams, C., J., (2013), *Etin Cinsel Politikası 'Feminist-Vejetaryen Eleştirel Kuram'*, (Çev. G. Tezcan, M. E. Boyacıoğlu), İstanbul: Ayrıntı yayınları.
- Kang, H., (2017), *Vejetaryen*, (Çev. Göksel Türközü), İstanbul: April Yayıncılık.

Demokrat Parti döneminde sakıncalı neşriyat

Demokrat Parti döneminde Bakanlar Kurulu kararıyla alınan yasak kararları incelendiğinde, karşımıza komik bir manzara çıkıyor: Çoban resimli kartpostalda Hıristiyanlık propagandası bulmak, 1958'de Paris'te Fransızca olarak basılan Kemal Tahir eserinin Fransızcasını bile yasaklamak... Bugün 'erişim engeli' ile uğraşan basın ve edebiyat dünyasının durumu geçmişte de hiç parlak değildi.

Melishan Devrim

Atatürk döneminde, çeşitli sebeplerle yasaklanan yayınların sayısı 144'tü. İnönü döneminde, çok partili sisteme geçiş öncesinde 65 yayın yasaklanmışken 1945-1949 arasında toplam 112 yasaklama kararı çıkarıldı.

Resmi verilere göre 11 bin 157 gazetecinin işsiz olduğu, Adalet Bakanlığı verilerine göre 2003-2018 arasında 12 bine yakın gazetecinin hakim karşısına çıktığı ülkemizde, medyanın durumu geçmişte de pek farklı değildi. Gazetecilerin mahkeme karşısında 'ifade özgürlüğü' ve 'halkın haber alma özgürlüğü' savunması yapmak zorunda kaldıkları davalar haricinde, devletin başlangıcından beri basına sansür uyguladığı tarihi bir gerçek.

Türkiye'deki ilk basın kanunu, 1864'te Fransız Basın Yasası'ndan yapılan çeviriyle üretildi ve basın suçları ile bunlara verilecek cezalar bu kanunla belirlendi. 1867'de çıkarılan başka bir kanunla iktidarın gazete kapatma yetkisi almasının ardından, II.Abdülhamit döneminin istibdat rejiminde basın büyük baskıya maruz kaldı. Ülkenin I.Dünya Savaşı'na girdiği yıllarda çıkarılan Sansür Talimatnamesi ile basın tümüyle devlet kontrolüne girdi. Milli Mücadele döneminde basından yararlanılmasına rağmen 3 Kasım 1923'te kanuna eklenen bir madde ile Cumhurbaşkanı hakkında basında çıkacak olumsuz görüşlerin 3 aydan 3 yıla kadar cezalandırılmasına karar verildi. Şeyh Sait isyanında muhalif basının rolü olduğu gerekçesiyle 4 Mart 1925'te çıkarılan Tahrir-i Sükun yasası sonucundaysa pek çok gazete ve dergi kapatıldı. Tahrir-i Sükun yasası ancak 1929'da yürürlükten kaldırıldı.

Atatürk döneminde, çeşitli sebeplerle yasaklanan yayınların sayısı 144'tü. İnönü döneminde, çok partili sisteme geçiş öncesinde 65 yayın yasaklanmışken 1945-1949 arasında toplam 112 yasaklama kararı çıkarıldı.

İrticai hareketler, Hristiyanlık propagandası ve misyonerlik faaliyetlerine yönelik yasakların yanı sıra İslamiyetin yanlış anlaşılmasına sebep olacak yayınlara da izin verilmemesi erken Cumhuriyet döneminin resmi politikasıydı.

DP DÖNEMİNDE ARTAN YASAKLAR

1940-1947 arasında uygulanan sıkıyönetim döneminde, basına sansür koyma yetkisi sıkıyönetim komutanlıklarına devredilmişti. İnönü döneminde 1946'da basın kanunu değiştirilerek devletin gazete kapatma yetkisi hükümetten alındı. Ancak çok partili sisteme geçişin ardından işler yine tersine döndü. Demokrat Parti döneminde, 15 Temmuz 1950'de kabul edilen 5680 sayılı Basın Kanunu ile yasaklama kararı alma yetkisi Bakanlar Kurulu'na ait oldu. Özellikle komünist propagandaya karşı mücadele için alınan yasak kararları, DP döneminde ciddi bir artış gösterdi. Atatürk (1923-1936 arası, özellikle 1930 öncesinde) ve İnönü döneminde (1938-1941 arası) komünizm içerikli yayınlara dair yasaklama kararları 10-11 civarındayken 1945 sonrasında yasak kararları giderek artmaya başladı. 1945-1949 arasında 26; 1949 yılındaysa 18 adet yasaklama kararı alındı. 1950-1960 arasında iktidarda olan Demokrat Parti dönemindeyse 47 yasaklama kararı çıkarıldı.

Türkiye'nin ABD ile yakınlaşmasına bağlı olarak komünizmin 'yasaklı' hale gelmesi söz konusu olmuştu. Yasaklı konuların başında komünizm gelmekle birlikte, Kürtçülük, Rumluk ve Ermenilik propagandası yaptığı iddia edilen yayınlar da yasaklandı. Atatürk devrimlerine yönelik hakaretlere dair Atatürk'ün kendisi ve İnönü döneminde alınmış yasak kararı olmamasına rağmen Demokrat Parti döneminde cumhuriyeti eleştiren birçok yayın yasaklandı.

İrticai hareketler, Hristiyanlık propagandası ve misyonerlik faaliyetlerine yönelik yasakların yanı sıra İslamiyetin yanlış anlaşılmasına sebep olacak yayınlara da izin verilmemesi erken Cumhuriyet

döneminin resmi politikasıydı. İnönü döneminde irticai olduğu gerekçesiyle 39 yasak kararı alınmışken DP döneminde bu gerekçeyle sadece 7 yasak kararı çıkarıldı.

25 Temmuz 1951’de çıkarılan Atatürk’ü koruma kanunu ise yine yayın yasakları için üretilen bir başka gerekçe oldu. 19 Ocak 1950’den 26 Nisan 1960’a kadar, DP döneminde Bakanlar Kurulu kararıyla 53 dergi, 36 kitap, 34 gazete, 18 broşür, 15 bülten, 6 beyanname, 4 mektup, 3 rapor, 3 kartpostal ve 2 piyes yasaklandı.

1953’TE RUSYA’DAN GELEN HER ŞEY YASAKLANDI

13 Mayıs 1953’te alınan bir kararla Rusya’dan gelen her türlü matbuatın Türkiye’ye girişi yasaklandı. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dekan Yardımcısı Akdes Nimet Kurat, bu yasak üzerine başvekalete bir yazı yazdı. Kurat, Sovyet Rusya’da Türk tarihini inceleyen eserler bulunduğunu, ayrıca üniversite bünyesinde Rus Dili ve Edebiyatı bölümü bulunduğunu hatırlatarak, Orta Asya Türk tarihi hakkındaki eserlerle Rusya’da yayınlanan bilimsel dergilerin yasak olup olmadığının açıklanmasını talep etti!

DOĞU BLOKUNDAN GELEN ÇOĞU ŞEY SAKINCALI BULUNDU

1950’de İzmir Fuarı’nda açılan Çekoslovak standında dağıtılan “Çekoslovakya Sosyalizme Yürüyor” adlı kitap, yasaklardan ilk nasibini alan eserlerden biriydi. Macaristan, Arnavutluk, Bulgaristan ve Romanya’da yayınlanan dergiler ve

13 Mayıs 1953’te alınan bir kararla Rusya’dan gelen her türlü matbuatın Türkiye’ye girişi yasaklandı. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dekan Yardımcısı Akdes Nimet Kurat, bu yasak üzerine başvekalete bir yazı yazdı. Kurat, Sovyet Rusya’da Türk tarihini inceleyen eserler bulunduğunu, ayrıca üniversite bünyesinde Rus Dili ve Edebiyatı bölümü bulunduğunu hatırlatarak, Orta Asya Türk tarihi hakkındaki eserlerle Rusya’da yayınlanan bilimsel dergilerin yasak olup olmadığının açıklanmasını talep etti!

gazeteler, hatta Bulgarca çocuk dergileri bile komünizmi övdükleri için sakıncalı bulundu. Fransa'da yayınlanan Action adlı gazete, "komünistlik davasının gizli hadimi manasını tezemmün eden sinsi komünistlik vasfı" dolayısıyla 'muzır neşriyat' sayıldı.

Elçiliklerin ülkeye getirdiği yayınlara bile yasak uygulanabildi. Romen Elçiliği'nin getirdiği 7 adet yayın, açıkça komünizm propagandası yapmadıkları halde, bu amacı taşıdıkları sonucuna varıldığı için yasaklanabildi. Komünist rejimlerle yönetilen ülkelerin daha iyi durumda olduğunu anlatan her çeşit yayın Demokrat Parti'nin radarına takıldı.

Kore Savaşı dönemi ise daha ilginç yasaklara sebep oldu. Atom bombasına karşı çıkan, Avusturya merkezli Dünya Barış Taraftarları Komitesi tarafından gönderilen mektuplar, 'sözde barışı korumak adına komünist propaganda taktikleri uyguladığı' için yasaklandı.

GÜVERCİN YASAĞI

1951 yılının yasak kararlarında, Paris'te Dünya Barış Severler Komitesi tarafından yayınlanan bir broşürle güvercin resimli bir kartpostal bulunuyordu. Kore Savaşı'na asker gönderilmesini eleştirenlerin kısmetine hapis cezası düşmüştü. Türk Barış Severler Cemiyeti, Kore Savaşı'na asker gönderilmesine itiraz edince bazı cemiyet üyeleri 'milli menfaate aykırı davranmak' gerekçesiyle hapse atıldı. İleri Jön Türkler Birliği adlı oluşumun bu olay üzerine BM Genel Sekreterliği'ne hitaben yazdığı beyannamede, hükümetin meclis kararı olmadan asker göndermesini eleştirmenin ifade özgürlüğü olduğu vurgulanarak tutuklanan cemiyet

“

Kore Savaşı dönemi ise daha ilginç yasaklara sebep oldu. Atom bombasına karşı çıkan, Avusturya merkezli Dünya Barış Taraftarları Komitesi tarafından gönderilen mektuplar, 'sözde barışı korumak adına komünist propaganda taktikleri uyguladığı' için yasaklandı.

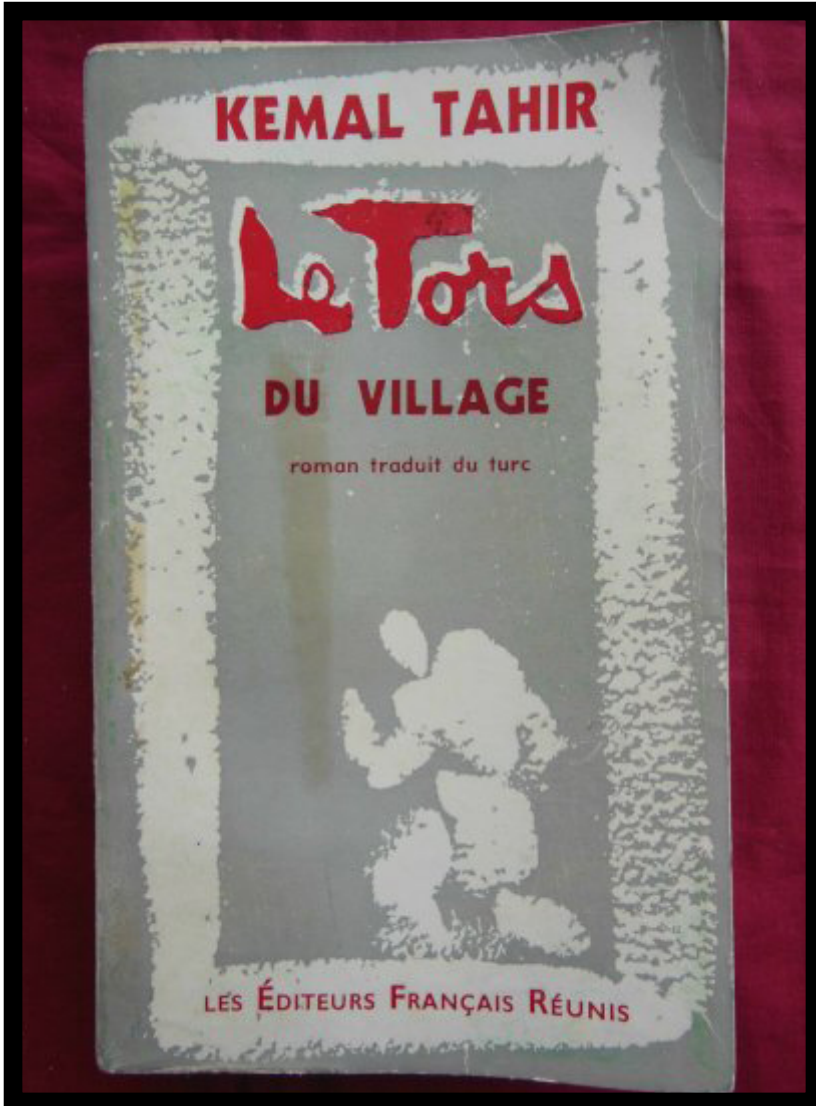

üyelerinin serbest bırakılması gerektiği yazılmıştı, ancak bu beyanname “Türk cemiyetinin düzenini bozmaya yönelik olduğu” gerekçesiyle yasaklandı.

Aynı yıl, Stalin’in Pravda gazetesine verdiği bir röportajda batının savaş yanlısı olduğunu söylemesi de bu röportajı anlatan beyannamelerin yasaklanmasıyla sonuçlandı.

MÜSECCEL KOMÜNİSTLER: NAZIM HİKMET, ABİDİN DİNO VE KEMAL TAHİR

1953’te Nazım Hikmet’in “Türkiye Hakkında Hikaye” adlı piyesi ile Suriyeli Dr.Ali Suat’ın yazdığı “Min Şiir Nazım Hikmet” adlı Arapça kitap yasaklandı. Bu Arapça kitabın önsözünde Nazım Hikmet’in komünist propagandasına mahal verebilecek şekilde tasvir edildiği ‘öğrenildiğinden’ bu kitabın çevirisinin yapılması yasaklandı. 1955’te ise Nazım Hikmet’in resminin bulunduğu “Üç Barış Türküsü” adlı broşür ile Nazım Hikmet’in yazdığı ismi belli olmayan bir şiir kitabı yasaklandı.

1950-1954 arası, ekonominin iyi gittiği bir dönem sayılmasına rağmen ifade özgürlüğü açısından durum pek iyi değildi. 1954’te Millet gazetesinin sahibi Fuat Arna, Menderes’e hakaret ettiği gerekçesiyle tutuklandı. Aynı gazetenin yazarı Nurettin Ardıçoğlu

ile yazı işleri müdürü Hüsnü Söylemezoğlu, başka bir yazı için yedişer ay hapis cezası aldı. Yeni Ulus gazetesi yazarları da 'hükümetin manevi şahsiyetini tahkir' ettikleri için çeşitli hapis cezaları almaya başladılar. Bu arada DP hükümeti, özellikle Nazım Hikmet ile ilgili neşriyatın Kıbrıs üzerinden ülkeye sokulduğunu tespit etmeyi de başarmıştı. 1958'de Paris'te basılan ve Nazım Hikmet ile röportaj içeren bir dergi, Demokrat Parti Bakanlar Kurulu'nun yasak listesine girmekten kurtulamadı.

1958'de Suat Derviş'in "Yalının Gölgesi" adlı romanı komünist ideolojiyi savunduğu gerekçesiyle yasaklandı. Romanda anlatılan paşa torunu genç kız, paraya önem vermeyen biri olduğu ve işçilere yapılan zulme karşı duyarlı davrandığı için, DP hükümetine göre, komünizm propagandası yapmaktaydı.

Aynı yıl 'müseccel komünist' Kemal Tahir'in yazdığı ve Münevver Andaç tarafından Fransızca'ya çevirisi yapıp Paris'te basılan, üstelik 'komünist ressam' Abidin Dino'nun desenlerini içeren "Le Tors du Village – Köyün Kamburu" romanı ikinci defa yasaklandı çünkü Türkçesine çıkarılan yasak kararı, eserin Fransızcaya çevrilmesiyle delinmiş oluyordu.

6-7 EYLÜL OLAYLARI DÖNEMİ

DP hükümeti, 6-7 Eylül olaylarının suçunu önce 'müseccel komünist'lere yıkmaya çalışmıştı. Aziz Nesin, Kemal Tahir, Dr. Can Boratav ve Asım Besirci gibi isimlerin, idam talebiyle yargılanmasını öneren belgeler gün ışığına çıkmış durumda. 9 Eylül'de İstanbul'da 3, Ankara ve İzmir'de birer

“

DP hükümeti, 6-7 Eylül olaylarının suçunu önce 'müseccel komünist'lere yıkmaya çalışmıştı. Aziz Nesin, Kemal Tahir, Dr. Can Boratav ve Asım Besirci gibi isimlerin, idam talebiyle yargılanmasını öneren belgeler gün ışığına çıkmış durumda.

askeri mahkeme kurulmuştu. Olaylar yüzünden günah keçisi ilan edilen İçişleri Bakanı Namık Gedik 10 Eylül'de istifa etti ancak hükümet bu olayları bahane ederek basına baskı uygulamaktan geri kalmadı. 19 Eylül'de muhalif yayınlardan dolayı Ankara'da Ulus Gazetesi tümüyle, İstanbul'da ise Hergün, Hürriyet ve Tercüman gazeteleri 15 günlüğüne kapatıldı.

6 Eylül akşamını Akbaba dergisinin Cağaoğlu'ndaki bürosunda geçiren Aziz Nesin, ertesi gün tutuklanıp Harbiye Cezaevi'nde Kemal Tahir ile aynı hücreye atıldığında, 6-7 Eylül olayları yüzünden tutuklanmış olduğunu ilk kez duydu. Bu dönemde tutuklanan tüm 'müseccel komünistler' Aralık ayında gerekçe gösterilmeden ve hiçbir açıklama yapılmadan serbest bırakıldı. Saldırı olaylarını, bu müseccel komünistlerin yapmadığını herkes biliyordu, üstelik onları suçlayacak kanıt da yoktu.

DP hükümetinin bu dönemde aldığı yasak kararlarında Yunanistan'da yayınlanmış pek çok dergi ve gazete yer alıyor. Türklere karşı düşmanca ifadeler içerdikleri gerekçesiyle yasaklanan o dönemdeki bu yayınlara rağmen, 6-7 Eylül olayları sebebiyle çocukken ailesiyle birlikte Türkiye'den kaçmış yaşlı bir Rum'a bugün Atina'da rastladığınızda, bu kişinin Türklere karşı hiç de düşmanlık beslemediğini, aksine Türkiye'den bahsedildiğinde gözlerinin dolduğunu görürseniz şaşırmayın.

ÇOBAN RESMİNDE HİRİSTİYANLIK BULMAK!

DP hükümeti son yıllarına doğru, basına ve mu-

“

DP hükümetinin bu dönemde aldığı yasak kararlarında Yunanistan'da yayınlanmış pek çok dergi ve gazete yer alıyor. Türklere karşı düşmanca ifadeler içerdikleri gerekçesiyle yasaklanan o dönemdeki bu yayınlara rağmen, 6-7 Eylül olayları sebebiyle çocukken ailesiyle birlikte Türkiye'den kaçmış yaşlı bir Rum'a bugün Atina'da rastladığınızda, bu kişinin Türklere karşı hiç de düşmanlık beslemediğini, aksine Türkiye'den bahsedildiğinde gözlerinin dolduğunu görürseniz şaşırmayın.

“

Feroz Ahmad'e göre Demokrat Parti, "Tek parti döneminin antidemokratik zihniyetini ortadan kaldırmayı başaramadı. Bu zihniyet parti içinden gelecek muhalefet de dahil olmak üzere hiçbir muhalefete katlanamıyordu. Demokrat Parti'nin Türkiye'deki demokrasi uygulamasının gelişimine neredeyse hiçbir katkısı olmadı; ancak olumsuz katkısı oldukça önemliydi."

halefete yönelik baskıyı iyice artırdı. 1956'da CHP'nin muhalefetini bastırmak için açık hava mitingleri bile yasaklandı.

3 Ağustos 1956'da "Kırklareli Valiliği tarafından gönderilen ve İstanbul – Edirne asfaltı üzerinde bir turist otobüsünden atıldığı bildirilen Arap harfleriyle Türkçe olarak yazılı kartpostalda, (beyaz zemin üzerine kırmızı mürekkepli matbaa basımı ve altında koyun ve keçi otlatan bir çoban resmi ile) 'Turkish' rumuzu bulunan mezkur kartpostalın yurdumuzda dağıtılmak üzere Londra'da hazırlandığı kanaatine varılmış ve Hıristiyan dinine teşvik edici bir propaganda vasıtası olduğu görülmüştür" ifadesiyle çoban resimli bir kartpostal bile yasaklandı.

Anlaşılan, bir kartpostalından bile korkabilen Demokrat Parti'nin Bakanlar Kurulu'nda, "İyi çoban İsa" kompozisyonlarında keçinin yer almadığını bilen kimse yoktu.

Güvercin resmi görünce barışı sembolize ettiği için 'Türk cemiyetinin düzenini bozma' girişimi, Doğu Bloku'ndan gelen her şeyde 'sinsi komünistlik vasfı' bulan Demokrat Parti'nin demokrasi anlayışı, Feroz Ahmad'in "Modern Türkiye'nin Oluşumu" kitabında belirttiği gibi, 'oldukça hamdı.' Feroz Ahmad'e göre Demokrat Parti, "Tek parti döneminin antidemokratik zihniyetini ortadan kaldırmayı başaramadı. Bu zihniyet parti içinden gelecek muhalefet de dahil olmak üzere hiçbir muhalefete katlanamıyordu. Demokrat Parti'nin Türkiye'deki demokrasi uygulamasının gelişimine neredeyse hiçbir katkısı olmadı; ancak olumsuz katkısı oldukça önemliydi."

Demokrat Parti'nin siyasi mirasının, ülkemizde kalıcı bir iz bıraktığı inkar edilemez. Bunu kanıtlamak için tek bir örnek göstermemiz yeterli olabilir: Şubat 1951'de bütçe görüşmeleri esnasında DP milletvekili Burhan Onat, "İrtica hortluyor diyorlar... Komünizm bir yıldırım ise bunun paratoneri dindir. Komünizm bir zehirse bunun panzehiri dindir, komünizm bir mikropsa onun serumu, aşısı yine dindir" diyordu. (TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:9, Cilt:5, 22.02.1951, s. 446)

Demokrat Parti zihniyetinin bugünkü devamcılarının da aynı 'ham' anlayışla hareket ettiklerini söylemek mümkün görünüyor: Blogspot, Youtube ve Wikipedia gibi içerik paylaşımı sitelerinin tamamına, yıllarca süren erişim engeli uygulamaları, ifade özgürlüğü açısından Türkiye'de pek bir ilerleme olmadığını ve bilginin özgürce paylaşılmasının 'tehlike' olarak görülmeye devam ettiğini kanıtlıyor.

DP dönemi yasakları konusunda ayrıntılı bilgi için:

Prof. Dr. Mustafa Yılmaz- Dr. Yasemin Doğaner, "Demokrat Parti Döneminde Bakanlar Kurulu Kararı ile Yasaklanan Yayınlar", Kebikeç Dergisi, S. 22, s. 151-204, Ankara 2006: <http://www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/arsiv/demokrat.pdf>

Psychology Kurdî: Kûrtçe bilim diline önemli bir katkı

2016'da yayın hayatına başlayan ve Kûrtçe psikoloji alanında yayınlanan ilk dergi olarak tarihe geçen Psychology Kurdî'ye ilgi her geçen gün artıyor. Editör Abdulsittar Özmen, "Bu ismi biz bilinçli seçtik. 'Psychology' olması evrenselliğe, 'Kurdî' ise Kürde ait olana ve Kûrt diline vurgudur. Kûrtçe bir bilim dilidir. Amacımız Kûrtçenin psikoloji alanında da kullanılmasına kapı aralamaktı" dedi.

Ferhat Yaşar

“

Abdulsittar Özmen, dergi çıkarma önerisinin psikolog olarak çalışan arkadaşlarından geldiğini söyledi. ‘İlk’ olmaktan çok ilkelerin önemli olduğunu düşündüklerini ve bunun üzerinden gideceklerini belirten Özmen şunları söyledi: "Var olan dergilerin çoğu edebiyat, dil, tarih üzerine. Kendi alanlarında önemli boşlukları da dolduruyorlar. Her şey bir nevi ihtiyaç doğrultusunda ortaya çıkıyor. Bizler de bu alanda ciddi anlamda bir eksikliğin olduğunu gördük ve bu eksikliğini gidermek adına böyle bir çalışma içine girdik..."

2016 yılında yayın hayatına başlayan Psychology Kurdî, Psikoloji alanında yayımlanan ilk Kürtçe dergi olma özelliğini taşıyor. Kürtlerin yaşadığı travmalar üzerine önemli yazılara yer veriyor. Psychology Kurdî'nin editoryasında yer alan Abdulsittar Özmen yüksek lisansını Kürt Dili ve Edebiyatında tamamladı. Özmen; ‘Kürtlerin psikolojisinin’ dezavantajlı grupların sosyo-psikolojik unsurlarıyla birlikte, sömürge psikolojisi, kimlik, aidiyet, ayrımcılık, şiddet, toplumsal travma, toplumsal dayanışma ve direnç kavramları ile Kürtlerin öznel tarihselliğinden ayrı ele alınamayacağını söylüyor.

Türkiye’de Kürtçe, Türkçeden sonra en çok konuşulan ikinci dil... Kürtçe yasaklandı ve konuşanlara para cezası kesildi. Ama asimilasyon politikalarına rağmen varlığını hep korudu. Zengin bir dil olmasına rağmen bazı çevreler tarafından hala ‘bilim dili’ ve ‘eğitim dili’ olmadığı iddiasında bulunarak anadilde eğitime karşı çıkıyor ve asimilasyon politikalarını savunuyor. Hal böyle olunca Kürtler, modern hukuk ve bilim alanında büyük bir eksiliği tamamlamaya çalışıyor.

‘KÜRTÇE BİR BİLİM DİLİ’

Abdulsittar Özmen, dergi çıkarma önerisinin psikolog olarak çalışan arkadaşlarından geldiğini söyledi. ‘İlk’ olmaktan çok ilkelerin önemli olduğunu düşündüklerini ve bunun üzerinden gideceklerini belirten Özmen şunları söyledi: “Var olan dergilerin çoğu edebiyat, dil, tarih üzerine. Kendi alanlarında önemli boşlukları da dolduruyorlar. Her şey bir nevi ihtiyaç doğrultusunda ortaya çıkıyor. Bizler de bu alanda ciddi anlamda bir eksikliğin olduğunu gördük ve bu eksikliğini

gidermek adına böyle bir çalışma içine girdik. Eksiklik dediğimiz Kürtçenin psikoloji alanında kullanılmaması, bu alanda bir terminolojinin şu ana kadar oluşmaması ve bunun beraberinde getirdiği sıkıntılardır. Böyle olunca insanlar yazmaktan çekiniyor. Yazmadıkça, bunun üzerine gitmedikçe bu eksiklik de doğal olarak giderilemiyor. Amacımız bunun önüne geçmek ve Kürtçenin bir bilim dili olarak da psikoloji alanında kullanılmasına kapı aralamaktır. Tabii Kürtçeden söz ederken ‘Kurmancî’ lehçesini özellikle belirtmemiz gerekir.”

‘HENÜZ OLUMLU YA DA OLUMSUZ BİR ELEŞTİRİ YAZISI İLE KARŞILAŞMADIK’

Psychology Kurdî dergisi yayın hayatına başladığı günden bu yana gerek sosyal medyada gerek haber ajanslarında oldukça ilgi gördü. Yakında derginin 10. sayısının çıkacağını ama halen ciddi anlamda olumlu ya da olumsuz bir değerlendirme veya eleştiri yazısı ile karşılaşmadığını söyleyen Özmen şöyle konuştu: “Ne yazıların içeriği ne dili ne de derginin biçimiyle ilgili. Herkes bize iyi bir çalışma içerisinde olduğumuzu söylüyor ama ihtiyacımız olan bu değil. Gönül isterdi ki okuyucudan gelen dönüşlerle yol alalım ve varsa eksikliklerimizi giderelim.”

‘KONULAR COĞRAFYANIN İHTİYAÇLARINA GÖRE BELİRLENİYOR’

Özmen, konuların daha çok coğrafyanın ihtiyaçları doğrultusunda belirlendiğini

“

Özmen, konuların daha çok coğrafyanın ihtiyaçları doğrultusunda belirlendiğini söylüyor: “Bunun yanında psikolojinin temel konuları ve yaygın problemler de (depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu...) gözardı edilmiyor.

“

Özmen: Doğrusu ‘Psychology Kurdî’ den sadece Kürtlerin psikolojisi de anlaşıl-sın istemiyoruz. Biz bu ismi bilinçli seçtik. ‘Psychology’ olması evrenselliğe, ‘Kurdî’ ise Kürde ait olana ve Kürt diline vurgudur. Güncel araştırmalarımız yok değil. Jan İlhan Kızıllan’ın travma, savaş, göç üzerine çalışmaları, Erdal Aladağ’ın Adıyaman örneği intihar olgusu vb. araştırma yazılarımız buna örnektir. Yalnız bunu yeterli görmüyoruz. Güncel konular ve araştırmalar önümüzdeki sayıların öncelikleri arasındadır.

söylüyor: “Bunun yanında psikolojinin temel konuları ve yaygın problemler de (depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu...) gözardı edilmiyor. İlk sayılara bakıldığında ele alınan konuların o dönemde yaşanan toplumsal olaylardan kopuk olmadığını gözlemleyebiliyoruz. Derginin bir sonraki dosya konusunu son çıkan sayıda belirliyoruz. Ayrıca sosyal medya hesaplarımız üzerinden de gerekli duyuruyu yapıyoruz. Bunun neticesinde gelen yazıları editoryal olarak hem dil hem içerik açısından değerlendirip yayımlanıp yayımlanmayacağına karar veriyoruz. Çeviride hem alana hem dile hakim olmak gerekiyor. Seçimimizi ona uygun bir şekilde yapmaya çalışıyoruz.” dedi.

‘PSYCHOLOGY KURDİ: KÜRT’E AİT OLAN VE KÜRT DİLİNE VURGUDUR’

Özmen şöyle devam etti: “Doğrusu ‘Psychology Kurdî’ den sadece Kürtlerin psikolojisi de anlaşıl-sın istemiyoruz. Biz bu ismi bilinçli seçtik. ‘Psychology’ olması evrenselliğe, ‘Kurdî’ ise Kürde ait olana ve Kürt diline vurgudur. Güncel araştırmalarımız yok değil. Jan İlhan Kızıllan’ın travma, savaş, göç üzerine çalışmaları, Erdal Aladağ’ın Adıyaman örneği intihar olgusu vb. araştırma yazılarımız buna örnektir. Yalnız bunu yeterli görmüyoruz. Güncel konular ve araştırmalar önümüzdeki sayıların öncelikleri arasındadır.”

‘ÇOCUK SAYISI EBEVEYNLER İÇİN OLDUKÇA FAYDALI ODU’

Dergi son iki sayısında önemli iki konuyu ele aldı

ve büyük ilgi gördü: ‘Çocuk ve çocuk psikolojisi’, ‘Kadın ve kadın psikolojisi.’ “Aslında bunlar psikoloji bilimine klinik açıdan yaklaşmanın ötesini gerektiren, toplumsal dinamikleriyle de değerlendirilmesi gereken hassas konular” diyor Özmen ve şöyle devam ediyor: “Ayrı başlıklarda iki ayrı temel sayı olarak seçmemizin ve üzerinde spesifik çalışmak istememizin bir amacı da buydu diyebiliriz. Her iki dosya da belirli grupları hedeflediği için ilgi büyük oldu. Çocuk sayısı, genel çocuk psikoloji bilgisini edinmek isteyenler ve özellikle ebeveynler için oldukça faydalı oldu ve övgüyle karşılandı. Kadın ve kadın psikolojisini çocuk sayısı ile bir tutamayız. Çünkü kadın ve kadın psikolojisi sayımız çoğunlukla ana akım psikoloji bilgisinin toplumsal cinsiyet eleştirisini ele aldı. Bu sayı modern bilimleri ve dolayısıyla psikolojiyi de şekillendiren eril anlayışa temkinli yaklaşmamızı gerektiriyordu. Sayının bu yanı sıra oldukça başarılı bir içeriği yakaladığını söyleyebiliriz.”

‘DİSİPLİNLERARASI BİR DERGİ OLMA ÇABASINDAYIZ’

Derginin sayılarını internette yayınlama gibi bir planları olmadığını söyleyen Özmen, “Ama ilerleyen süreçlerde farklı koşullarda bu alternatif de düşünülebilir. Temel beklentimiz okunup yaygınlaşmasıdır. Gelecekte bir başvuru kaynağı olması temel beklentimizdir. Dergi ‘psychology’ ismiyle çıktığı için herkes sadece psikoloji yazıları yayımlanıyor diye düşünebilir ancak disiplinlerarası bir dergi olma çabası içindeyiz ve bu doğrultuda okurlarımızdan yazılar gelmesini de bekliyoruz” dedi.

Derginin sayılarını internette yayınlama gibi bir planları olmadığını söyleyen Özmen, “Ama ilerleyen süreçlerde farklı koşullarda bu alternatif de düşünülebilir. Temel beklentimiz okunup yaygınlaşmasıdır. Gelecekte bir başvuru kaynağı olması temel beklentimizdir... dedi.

'KÜRTÇE YAYIMLANAN DERGİ VE KİTAPLARIN DAĞITIM SORUNU VAR'

Özmen ayrıca, Kürtçe yayımlanan dergi ve kitapların ortak sorununun, dağıtımlarının iyi bir şekilde yapılamıyor olduğunun altını çiziyor. "Hemen hemen bütün Kürt yayınevleri kitap ve dergilerini birkaç şehre (İstanbul, Diyarbakır, Ankara, Van, Mardin, Batman) ve o şehrin çok az noktasına dağıtmaktan öteye gidemiyor. Tabii ki bunun anlaşılabilir bir sürü nedeni mevcut" diyen Özmen, Psychology Kurdî dergine ulaşmak isteyen okurlara şu adresleri sıralıyor:

"İstanbul Taksim'de 'Medya Kitabevi'nde, Ankara Kızılay'da 'Destar Kitap Cafe'de, Diyarbakır Ofis'te 'Ajans JJ', 'Pirtûka Kurdî', 'Lilav Kitabevi'nde, Van Merkez'de bulunan 'Lorya Yayıncılık - Kitaba Kurdi ve 'Lilav Kitabevi'nde, Mardin'de 'Leylan Kitap Cafe' ve 'Zend Kitabevi'nde, Nusaybin'de 'Bênnav Kitabevi'nde, Kızıltepe'de 'Mawa Kitap Cafe'de temin edilebiliyor. Bunun dışında başka şehirlerden veya yurtdışından dergimizi temin etmek isteyenler, internetteki www.pirtukakurdi.com, www.kitabakurdi.com, www.kurtcekitap.com adreslerinden dergimize rahatlıkla ulaşabiliyor."

Sözün ve hikâyenin hatırlattığı hakikatler

Piglia'nın tarih, hafıza ve bunları yüksek sesle dillendiren makine üçlüsüyle tanıklığa ve tanık olunanların aktarılmasına yönelik bir kurguyla okura seslendiğini görüyoruz Yok Şehir'de. Yer yer polisiye yer yer fütüristik roman özellikleri taşıyan kitap, totalitarizmin yarattığı gerilimin aşılmasında anımsamanın ve resmî tarih dışındaki gerçekliğin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor: Sözün ve hikâyenin hatırlattığı hakikatin ağırlığıyla beraber, kişilerin yaşadıklarının, otoriter rejimin yansıttıklarından çok farklı olduğunu vurguluyor yazar.

Ali Bulunmaz

1976'da, "ülkeyi huzura kavuşturma" ve "yolsuzluklarla mücadele ederek siyasi istikrarı sağlama" amacıyla yönetime el koyan, en büyük desteği dönemin ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'dan alan Jorge Videla öncülüğündeki cunta, Arjantin'de "kirli savaş" ve "kurşunlu yıllar" diye anılan yedi sene boyunca terör estirmişti. 1976-1983 arasında binlerce kişi gözaltına alındı, fişlendi, işkenceden geçirildi, kaybedildi ve öldürüldü.

Devlet terörünü, vali olarak görev yaptığı Tucumán'da başlatan ve bu "başarısı" sayesinde ordunun en tepesine yerleşen Videla, darbeden sonra ABD'li yöneticiler tarafından "vatansever" ve "demokrat" diye nitelenmiş, göreve başladığında "cunta aleyhinde konuşmayı", "solcu olmayı" ve cuntanın "suç" ilan ettiği eylemlerde bulunmayı tutuklamalar, işkenceler, kaybetmeler ve infazlar için fiilen yeterli saymıştı.

Cuntanın yedi yıl içindeki en önemli "faaliyetlerinden" biri, kırsal bölgelere askerî uçaklardan muhalifleri atmaktı. Gazeteci Fabian Magnotta, hem buna tanık olmuştu hem de Plaza de Mayo Anneleri'yle görüşerek söz konusu dönemi dünyaya aktarmıştı. Yıllar sonra Diktatör isimli kitapta Videla; işkencelerden, cinayetlerden ve sorgulamalardan haberdar olduğunu, hatta bunlardan bazılarının emrini doğrudan kendisinin verdiğini açıklamıştı.

Videla cuntası, Arjantin'in yakın tarihindeki en bilinen ve tartışılan örneklerin başında geliyor. Fakat ondan öncesi de tartışmalı: 1930'ların ortalarında iktidarı ele geçiren; kendisinden

“

Cuntanın yedi yıl içindeki en önemli "faaliyetlerinden" biri, kırsal bölgelere askerî uçaklardan muhalifleri atmaktı. Gazeteci Fabian Magnotta, hem buna tanık olmuştu hem de Plaza de Mayo Anneleri'yle görüşerek söz konusu dönemi dünyaya aktarmıştı.

“

Roman, Arjantin'in karanlık dönemlerinin sarsıcılığını yansıtan, derin kuyulardaki kemikler ve geçmişin insanlar üzerinde yarattığı tedirginlikle, telaşla ve Junior'un merakıyla açılıyor. Kırıldaki yabancı mezarlıklar kazıldıkça âdeta bir "cehennem haritası" çıkıyor ortaya.

evvelki yönetimi eleştirerek halk üzerinde baskı kuran Ramón Castillo ve onu yönetimden düşürdükten sonra 1946-1955 ve 1973-1974'te iki defa başkan olan Juan Perón da benzer şekilde Arjantin tarihinde yer almıştı. Kısacası gerek askerî darbeye gerek seçimle işbaşına gelenler, ülkeye "özgürlük" ve "refah" vaat edip her defasında hak gasplarına ve cinayetlere imza atmıştı.

1940'lardan başlayarak cunta döneminin sonuna, geçmişle hesaplaşma ve yargılamalara dek uzanan süreçle ilgili pek çok roman kaleme alındı, belgesel hazırlandı ve film çekildi. Arjantin'in silinmeye çalışılan hafızası harekete geçirilirken geçmişle sağlıklı şekilde hesaplaşmanın yolları kimi zaman edebiyat aracılığıyla arandı.

Ülkede çeşitli dönemlerdeki devlet terörünü ve bunun insanlara etkisini anlatan kitaplardan biri de Ricardo Piglia'nın Yok Şehir'i. Kitapta, Buenos Aires'te muhabir olarak çalışan Junior'un, Arjantin'in yakın geçmişinin tanıdığı Elena'nın hafızasını barındıran bir makineden haberdar olmasıyla Pandora'nın Kutusu açılıyor ve gerçekler yıllar sonra ortalığa saçılıyor.

KAYIP RUHLAR MÜZESİ

Roman, Arjantin'in karanlık dönemlerinin sarsıcılığını yansıtan, derin kuyulardaki kemikler ve geçmişin insanlar üzerinde yarattığı tedirginlikle, telaşla ve Junior'un merakıyla açılıyor. Kırıldaki yabancı mezarlıklar kazıldıkça âdeta bir "cehennem haritası" çıkıyor ortaya.

Kırsaldakiler gerçeğin bir bölümü. Konunun bir de hafıza kısmı var ki işte o noktada Elena ve tarih giriyor devreye. Elena'nın hatırladıkları, aynı zamanda Arjantin'in geçmişinin ortaya dökülmesi; yakın tarihin travmalarının, sokaklarda kendisini yeniden anlatabilmesi demek...

Elena'nın zihninden ve dilinden dökülenler, tarihî bağlantıları hem fragmanlar hâlinde gün yüzüne çıkarıyor hem de hafızaya topyekûn olarak nasıl ket vurulduğuna dair kanıtları gösteriyor. Başka bir deyişle "kayıp ruhlar müzesi"ne ve yitirilmiş belleğin sularına görütüyor okuru Piglia.

Elena'nın hafızasını barındıran makine, demir yumruk siyasetinin Arjantin'deki akislerini tüm çıplaklığıyla gözler önüne serdiğinden onu susturmak için harekete geçenlerin sayısı da artıyor.

SUMEN ALTI EDİLEN GEÇMİŞ

Makine, istihbarat servisinin doğal amacı olan "gerçekliği saptırma"ya ters düşen bir yapıya sahip. Devletin deneylerine, deneyimlerine ve yalanlarına aykırı bir duruşu nedeniyle yok edilmek isteniyor.

Makinenin varlığından haberdar bir Arjantinli, ülke tarihini özetlerken hafızanın ve olup bitenin eleştirilmesinin önemini anlatıyor: "Devlet, tüm vatandaşlarının hikâyelerini biliyor ve bunları, daha sonra cumhurbaşkanı ve bakanlar tarafından anlatılacak yeni hikâyelere dönüştü-

“

Makine, istihbarat servisinin doğal amacı olan "gerçekliği saptırma"ya ters düşen bir yapıya sahip. Devletin deneylerine, deneyimlerine ve yalanlarına aykırı bir duruşu nedeniyle yok edilmek isteniyor.

“

Makinenin korkutuculuğu, hatırlattığı tarihî hikâyelerin kulaktan kulağa tekrar anlatılmasında gizli. Hikâye hikâyeyi doğurduğundan, makinenin işlevsizleştirilip müzeye kaldırılması, tarihi yeniden yazanlar ya da onun yazımına yardım edenler için tek çare. Tıpkı gerçek tarihi ve oradaki suçları hatırlatanların sesinin kesilmek istenmesi gibi...

rüyor. İşkence, bu bilme arzusunun doruk noktası, kurumsal istihbaratın ulaşabileceği en yüksek seviyedir. Devlet böyle düşünür; polis temelde bu yüzden yoksullara işkence eder; yoksullara ya da işçilere veya mülksüzleştirilenlere, ki bunlar genellikle kara derililer ve melezlerdir; polis ve askerler onlara işkence yapar. Ancak çok özel koşullarda başka toplumsal sınıflara mensup olanlara da işkence ettikleri olur ve bu durum her zaman büyük bir skandal yaratır; tıpkı General Perón döneminde Amoresano ve Lombilla tarafından işkenceye maruz kalan öğrenci Bravo'nun vakasında olduğu gibi çünkü daha üst sınıftan birine işkence etmeye karar vermeleri, daima bir skandala yol açar. Son yıllarda ordunun canice ve paranoyak bir kinle saldırmasının, toplumun ayrıcalıklı çevrelerinden gelen kadınların, çocukların ve erkeklerin de işkence görüp zulme uğramasının ardından her şey ayyuka çıktı ve bilinir oldu. Elbette katledilenlerin çoğu yine işçiler ve köylülerdi ama rahipleri, toprak sahiplerini, işadamlarını, öğrencileri de öldürdüklerinde ortaya çıkan uluslararası baskı karşısında, bir noktada geri adım atmak zorunda kaldılar. Bu baskıyı yapanlar, tarlalardaki mütevazı insanların, yoksulların, gettolardaki ve şehrin yoksul semtlerindeki sefil ve talihsiz kişilerin işkence görmesini olağan bir gerçek olarak kabul ederler ama iş entelektüellere, politikacılara ve iyi bilinen ailelerin çocuklarına kadar uzanınca tepki gösterirler. Aslında bu ikinci gruba mensup kişiler genellikle hemen devletle işbirliği yapar, emsal olur ve hayatlarını devletin kurguladığı ölçütlere uyarak yaşamaya başlar.”

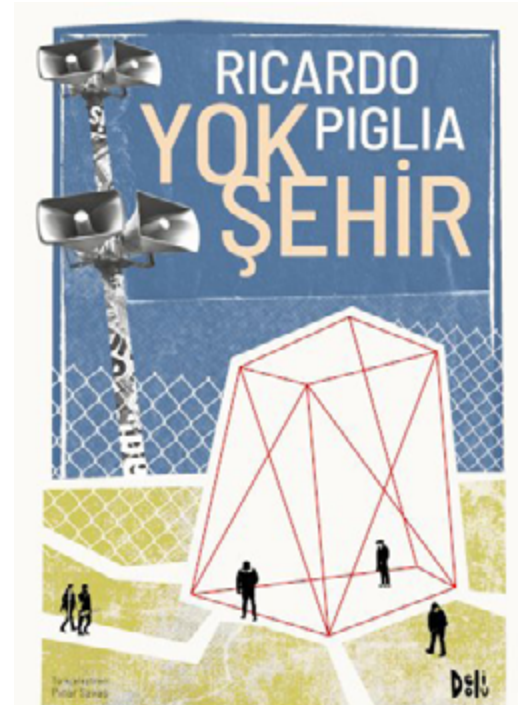
Makinenin korkutuculuğu, hatırlattığı tarihî hikâyelerin kulaktan kulağa tekrar anlatılmasında gizli. Hikâye hikâyeyi doğurduğundan, makine-

nin işlevsizleştirilip müzeye kaldırılması, tarihi yeniden yazanlar ya da onun yazımına yardım edenler için tek çare. Tıpkı gerçek tarihi ve oradaki suçları hatırlatanların sesinin kesilmek istenmesi gibi...

Piglia'nın tarih, hafıza ve bunları yüksek sesle dillendiren makine üçlüsüyle tanıklığa ve tanık olunanların aktarılmasına yönelik bir kurguyla okura seslendiğini görüyoruz Yok Şehir'de. Yer yer polisiye yer yer fütüristik roman özellikleri taşıyan kitap, totalitarizmin yarattığı gerilimin aşılmasında anımsamanın ve resmî tarih dışındaki gerçekliğin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor: Sözün ve hikâyenin hatırlattığı hakikatin ağırlığıyla beraber, kişilerin yaşadıklarının, otoriter rejimin yansıtıklarından çok farklı olduğunu vurguluyor yazar.

Başka bir deyişle Piglia Yok Şehir'de; yeniden yazılan ve otoriter rejimlerin kendi çıkarları doğrultusunda kullandığı "tarihle" hatırlanıp çatlaklardan sızan ve sumen altı edilmiş geçmiş arasındaki benzemezlikleri romanlaştırıyor.

Yok Şehir, Ricardo Piglia, Çeviren: Pınar Savaş, 146 syf., Delidolu Yayınları, 2020.

ETKİNLİK

ŞEHİNŞAH

24 Ocak 2020
Saat: 21:00
Jolly Joker Kartal
İstMarina,
İstanbul

GÜNEYLİ BAYAN

05 Şubat 2020
Saat: 20:00
Duru Ataşehir Ana
Sahne,
İstanbul

GET CLOSER WITH BOB MOSES

08 Şubat 2020
Saat: 19:30
Binbirdirek Sarnıcı,
İstanbul

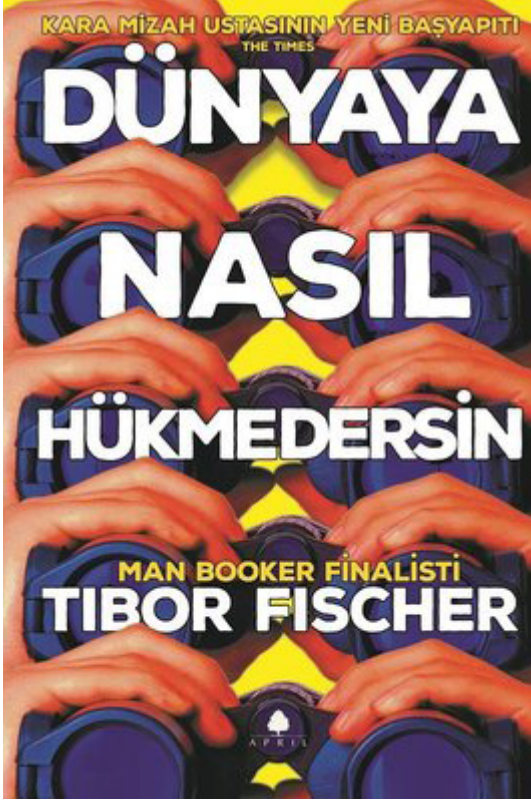

ANLAŞILMAZ KONUŞMALAR

ANLAŞILMAZ KONUŞMALAR

18 Şubat 2020
Saat: 20:00
Beşiktaş Belediyesi
Akatlar Kültür
Merkezi,
İstanbul

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

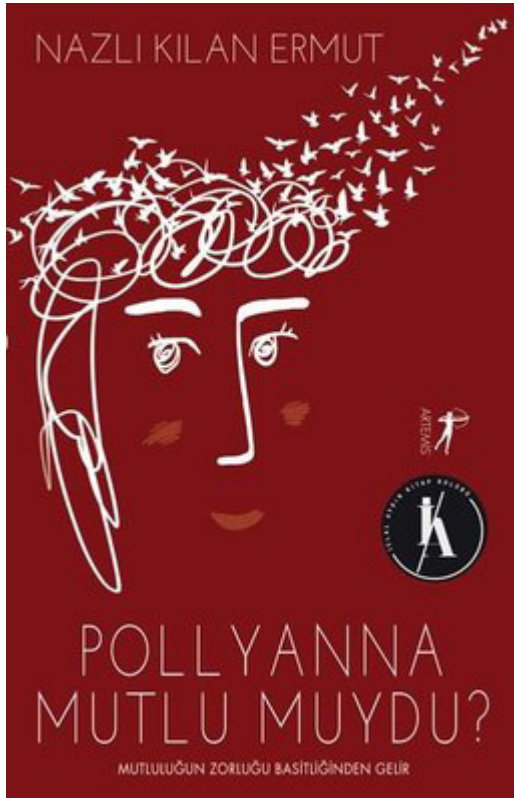
Dünyaya Nasıl Hükmedersin

Yazar: Tibor Fischer

Çevirmen: Aysun Babacan

Yayınevi: April Yayıncılık

Sayfa Sayısı : 240

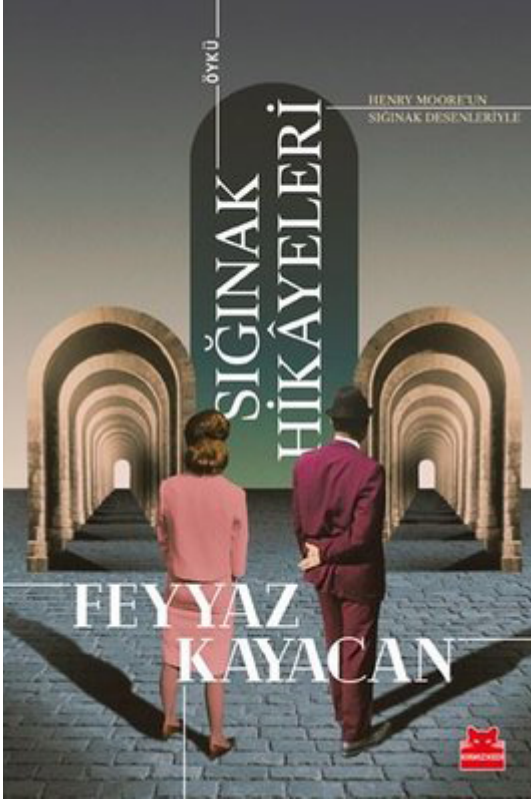
Pollyanna Mutlu Muydu

Yazar: Nazlı Kilan Ermut

Yayınevi: Artemis Yayınları

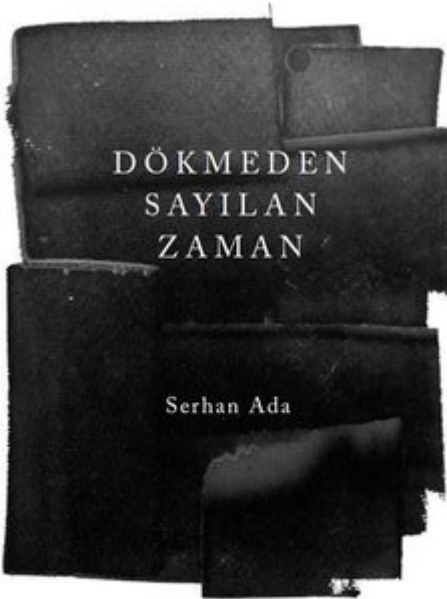
Sayfa Sayısı: 275

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Sığınak Hikayeleri

Yazar: Feyyaz Kayacan
Yayınevi: Kırmızı Kedi
Sayfa Sayısı : 96

Dökmeden Sayılan Zaman

Yazar: Serhan Ada
Yayınevi: Everest Yayınları
Sayfa Sayısı: 88

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Türkiye Solunda Osmanlı Toplum Yapısı Tartışmaları 1960-1980

Yazar: Halil Akkurt
Yayınevi: İmge Kitabevi
Sayfa Sayısı : 249

Yalnızım İnsanla Geçmiyor

Yazar: Can Binali Aydın
Yayınevi: Everest Yayınları
Sayfa Sayısı: 120

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Memleket ve Gül

Yazar: **İbrahim Karaca**
Yayınevi: **Ayrıntı Yayınları**
Sayfa Sayısı : **432**

Yerinden Yönetim-Fransa İspanya ve İtalya'da

Yazar: **Ruşen Keleş**
Yayınevi: : **İmge Kitabevi**
Sayfa Sayısı: **205**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

MARIO LEVİ

Bu Salı ve Her Salı

ŞİŞLİ

GÖRDÜKLERİMİZ GÖREMEDİKLERİMİZ -2-

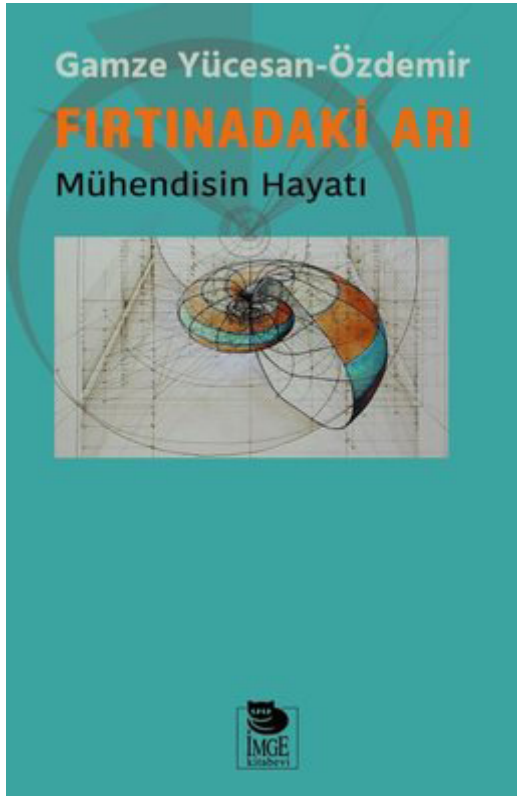
§

Bu Salı ve Her Salı Şişli-Gördüklerimiz Göremediklerimiz 2

Yazar: Mario Levi

Yayınevi: Everest Yayınları

Sayfa Sayısı : 248

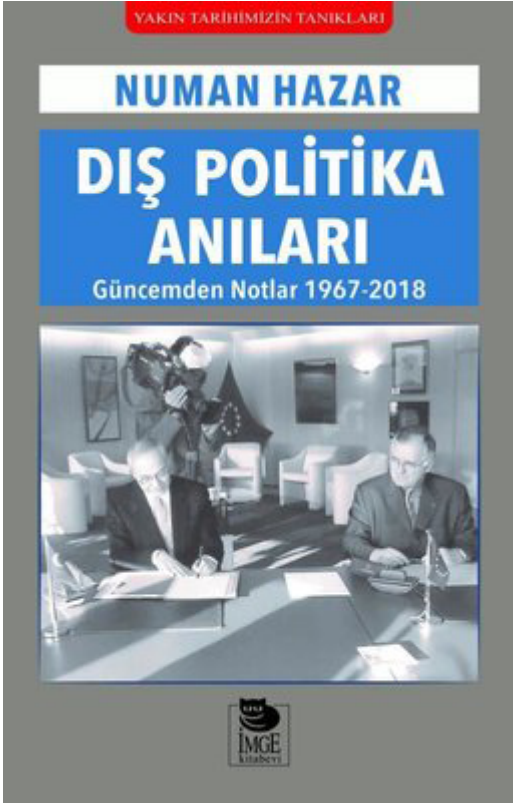
Fırtınadaki Arı-Mühendisin Hayatı

Yazar: Gamze Yücesan Özdemir

Yayınevi: İmge Kitabevi

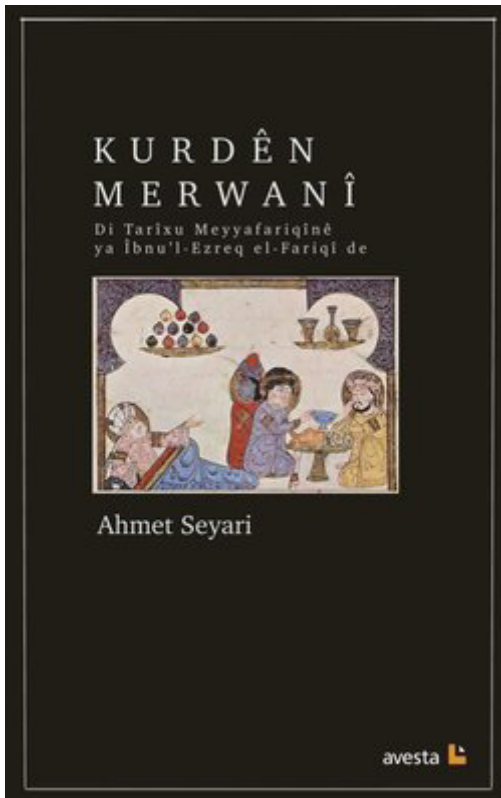
Sayfa Sayısı: 248

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Dış Politika Anıları-Güncemden Notlar 1967-2018

Yazar: Numan Hazar
Yayınevi: İmge Kitabevi
Sayfa Sayısı : 608

Kurden Merwani

Yazar: Ahmet Seyari
Yayınevi: Avesta Yayınları
Sayfa Sayısı: 136

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Orhan Kemal Eşe Dosta Selam-Mektuplar

Yazar: Işık Öğütçü

Yayınevi: Everest Yayınları

Sayfa Sayısı : 520

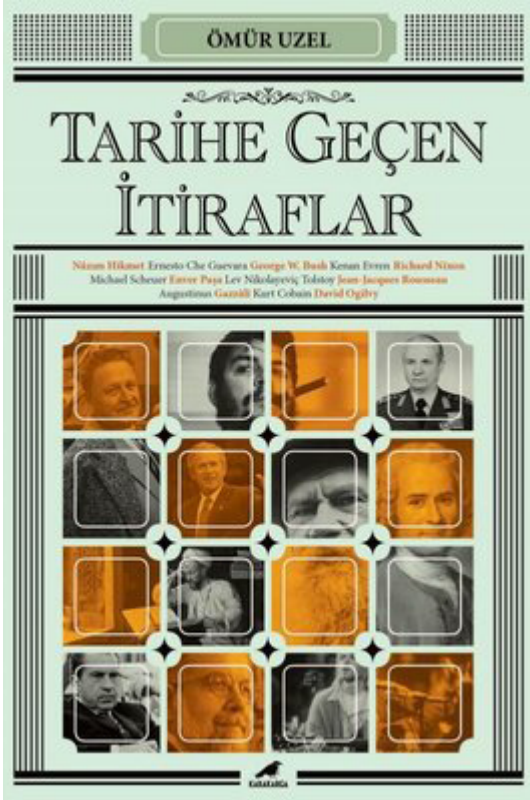
Edebiyatı Patı İzleri

Hazırlayan: Damla Yazıcı

Yayınevi: Karakarga

Sayfa Sayısı: 112

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Tarihe Geçen İtiraf

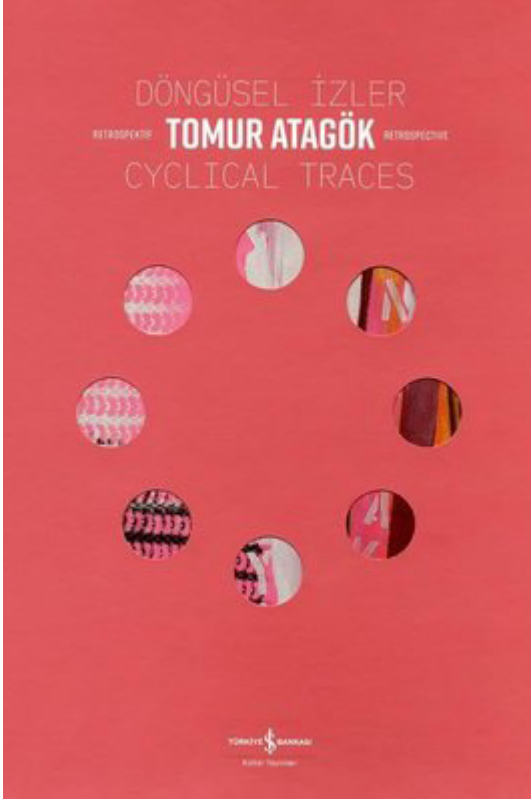
Yazar: **Ömür Uzel**
Yayınevi: **Karakarga**
Sayfa Sayısı : 152

Giysiler Ne Anlatır?

Yazar: **Seda Yılmaz**
Yayınevi: **Mundi**
Sayfa Sayısı: 168

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

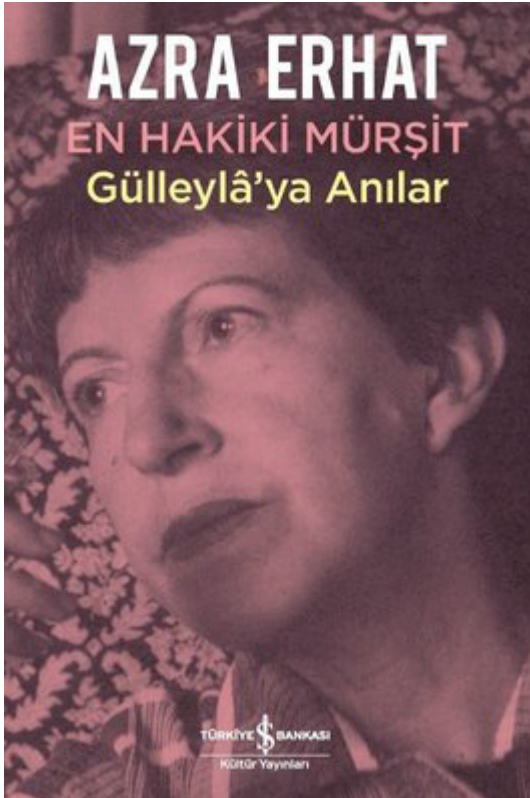

Döngüsel İzler-Cyclical Traces

Yazar: Tomur Atagök

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Sayfa Sayısı : 152

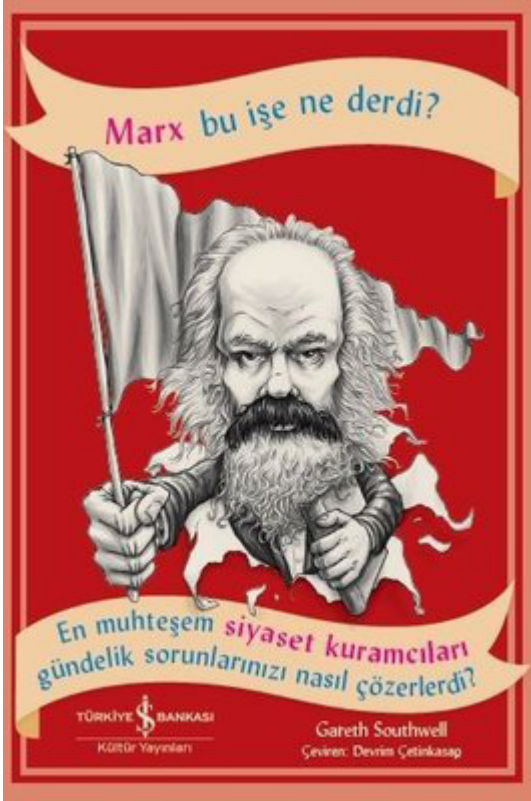
En Hakiki Mürşit-Gülleyla'ya Anılar

Yazar: Azra Erhat

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Sayfa Sayısı: 224

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Marx Bu İşe Ne Derdi?

Yazar: Gareth Southwell

Çevirmen: Devrim Çetinkasap

Yayınevi: İş Bankası Kültür Yayınları

Sayfa Sayısı : 192

İşte Budur Benim Adım

Yazar: Adonis

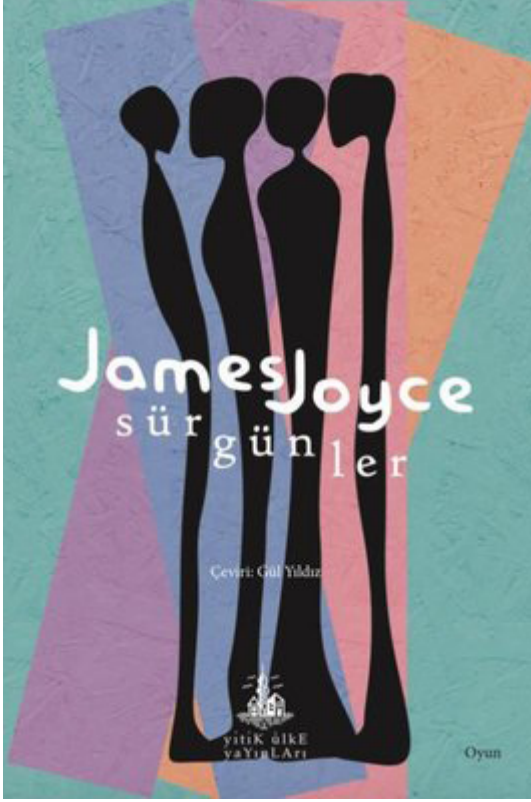
Çevirmen: Mehmet Hakkı Suçin

Yayınevi: Everest Yayınları

Sayfa Sayısı: 88

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Sürgünler

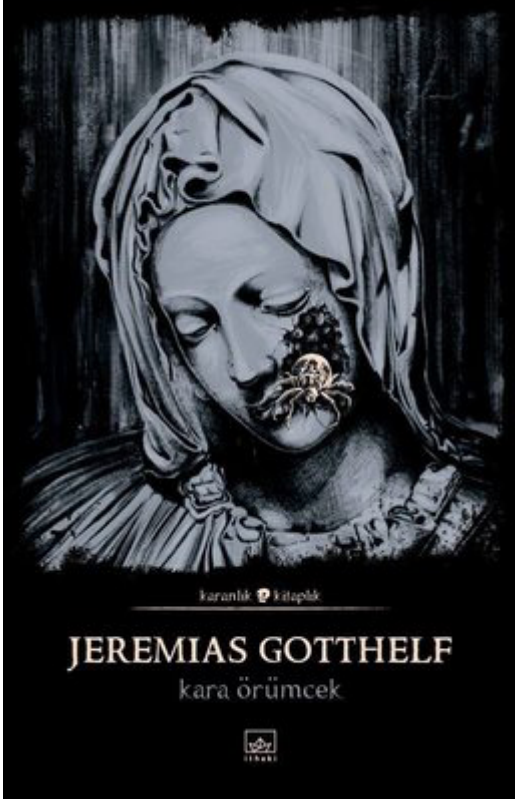
Yazar: **James Joyce**
 Çevirmen: **Gül Yıldız**
 Yayınevi: **Yitik Ülke Yayınları**
 Sayfa Sayısı : **154**

Müzik Sosyolojisi

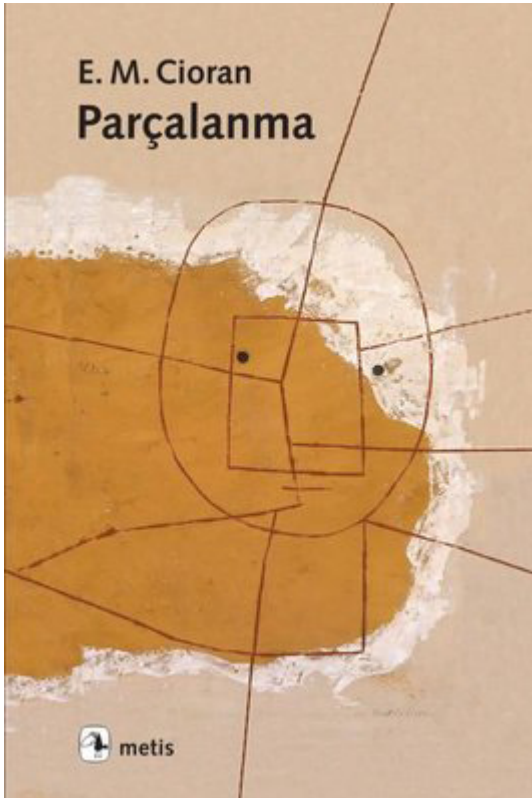
Yazar: **Güneş Ayas**
 Yayınevi: **İthaki Yayınları**
 Sayfa Sayısı: **352**

YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR YENİ ÇIKANLAR

Kara Örümcek

Yazar: Jeremias Gotthelf
Çevirmen: Barış Tanyeri
Yayınevi: İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı : 164

Parçalanma

Yazar: E.M. Cioran
Çevirmen: Siren İdemem
Yayınevi: Metis Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 160

ÇOK SATAN KİTAPLAR**EDEBİYAT****1. Şeker Portakalı**

Jose Mauro De Vasconcelos, Can Yayınları

2. 1984

George Orwell, Can Yayınları

3. Hayvan Çiftliği

George Orwell, Can Yayınları

4. Suç ve Ceza

Fyodor Mihayloviç Dostoyevski, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

5. Simyacı

Paulo Coelho, Can Yayınları

6. Yabancı

Albert Camus, Can Yayınları

7. Fahrenheit 451

Ray Bradbury, İthaki Yayınları

8. Aşkımız Eski Bir Roman

Ahmet Ümit, Yapı Kredi Yayınları

9. Cesur Yeni Dünya

Aldous Huxley, İthaki Yayınları

10. Körlük

Jose Saramago, Kırmızı Kedi

11. İçimizdeki Şeytan

Sabahattin Ali, Yapı Kredi Yayınları

12. Dünyanın Uyanışı

Şengül Boybaş, Kûsurat Yayınları

13. Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

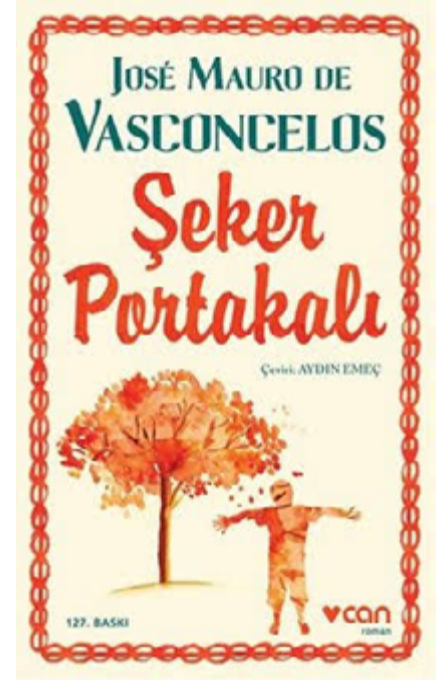
Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

14. Olağanüstü Bir Gece

Stefan Zweig, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

15. İnsan Neyle Yaşar

Lev N. Tolstoy, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

ÇOK SATAN KİTAPLAR**EDEBİYAT DIŞI****1. Kara Kutu**

Soner Yalçın, Kırmızı Kedi

**2. Bir Ömür Nasıl Yaşanır?
Hayatta Doğru Seçimler İçin Öneriler**

İlber Ortaylı, Kronik Kitap

3. Momo

Michael Ende, Pegasus Yayınları

4. Bağlanma Günlüğü

Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

5. Tüfek, Mikrop ve Çelik

Jared Diamond, Pegasus Yayınları

6. Türk Dikkati

Fatih M. Şeker, Dergah Yayınları

7. Gerçek Tıp-Yitik Şifanın İzinde

Aidin Salih, Yitik Şifa

8. Dervişin Teselli Koleksiyonu**Doğu'dan Batı'dan 99 Teselli**

Mecit Ömür Öztürk, Hayy Kitap

9.İnsanın Anlam Arayışı

Viktor Emil Frankl, Okyanus Yayınları

10. İçimdeki Müzik

Sharon M. Draper, Timaş Genç

11. Bırak ve Rahatla

Adem Güneş, Timaş Yayınları

12. Bağırmayan Anneler

Hatice Kübra Tongar, Hayy Kitap

13. İrade Terbiyesi

Jules Payot, Ediz Yayınevi

14. İyi Hissetmek

David Burns, Psikonet Yayınları

15.Hayata Dön

Gülseren Budayıcıoğlu, Remzi Kitabevi

